

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice (RP 226/2021 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet, kommunikationsutskottet, kulturutskottet och ekonomiutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- kulturutskottet KuUU 24/2021 rd
- kommunikationsutskottet KoUU 35/2021 rd
- ekonomiutskottet EkUU 54/2021 rd
- grundlagsutskottet GrUU 50/2021 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- jurist Maija Neva, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Liisa Katajamäki, social- och hälsovårdsministeriet
- avdelningschef Taneli Puumalainen, social- och hälsovårdsministeriet
- överläkare Paula Tiittala, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Oona Mölsä, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- ledande expert Jari Jalava, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- överläkare, linjedirektör, infektionssjukdomar Asko Järvinen, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- kontaktchef för coronaberedningen Hanna Laine, Helsingfors stad
- biträdande stadsdirektör Timo Aronkytö, Vanda stad
- serviceområdesdirektör Jane Marttila, Åbo stad
- chefsläkare Jukka Ronkainen, Torneå stad
- direktör för samhällskontakter Sami Lahdensuo, Finnair Abp
- jurist Kai Massa, Turism- och Restaurangförbundet rf
- direktör Kati Kuusisto, Tapahtumateollisuus ry.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Skriftligt yttrande har lämnats av

- barnombudsman Elina Pekkarinen, Barnombudsmannens byrå
- finansministeriet
- undervisnings- och kulturministeriet
- kommunikationsministeriet
- arbets- och näringsministeriet
- Gränsbevakningsväsendet
- Tullen
- forskardoktor, docent Tuomas Aivelo, Helsingfors universitet
- Folkpensionsanstalten
- forskarprofessor, emeritus Matti Jantunen
- professor Matti Reinikainen, Norra Savolax sjukvårdsdistrikt, den nationella enheten som koordinerar intensivvården
- Ålands landskapsregering
- Finavia Abp
- Suomen kunto- ja terveystoimintakeskus yhdistys SKY ry
- Kultur- och konstområdets centralorganisation KULTA rf
- Messu- ja tapahtumajärjestäjät ry
- Servicefacket PAM rf
- Finlands Filmkammare rf
- Suomen Muusikkojen Liitto ry
- Finlands Skådespelarförbund
- Finlands Olympiska Kommitté rf
- Finlands Teatrar rf
- Rederierna i Finland rf
- Företagarna i Finland rf
- justitieministeriet
- Kyrkostyrelsen
- Lapplands sjukvårdsdistrikt
- Finlands Kommunförbund
- Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt.

Inget yttrande av

- diskrimineringsombudsman Kristina Stenman, Diskrimineringsombudsmannens byrå
- Södra Karelens social- och hälsovårdsdistrikt
- Kuopio stad.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om smittsamma sjukdomar ändras så att giltighetstiden för de temporära bestämmelser som har samband med covid-19-epidemin och som är i kraft till utgången av 2021 förlängs.

För att förhindra spridning av covid-19-smitta av utländskt ursprung i Finland föreslås det att det av personer som anländer till Finland ska krävas antingen ett pålitligt intyg över att personen har

Betänkande ShUB 36/2021 rd

haft sjukdomen covid-19 under de sex senaste månaderna, fått en godkänd vaccinationsserie mot covid-19 eller genomgått ett tillförlitligt covid-19-test med negativt resultat före ankomsten till Finland, eller att personen genomgår ett covid-19-test efter ankomsten till Finland och ytterligare ett test inom 72—120 timmar. Vissa grupper av personer ska på samma sätt som enligt gällande lag omfattas av ett undantag, så att de är befriade från skyldigheten att uppvisa intyg eller genomgå ett covid-19-test, men det föreslås att undantaget för vissa länder och områden och bemyndigandet för statsrådet att utfärda förordning stryks.

I propositionen föreslås det att giltighetstiden förlängs för bestämmelserna om ett datasystem som effektiviserar avbrytandet av sådana smittkedjor för coronavirus som orsakas av covid-19-epidemin för uppspårning av personer som eventuellt exponerats för coronavirus. Datasystemet består av en mobilapplikation (Coronablinkern) och ett bakomliggande system. Det föreslås fortfarande vara avgiftsfritt och frivilligt för befolkningen att använda mobilapplikationen.

I propositionen föreslås det att giltighetstiden förlängs för bestämmelserna om temporära restriktioner och tillsyn som berör förplägnadsrörelser.

Dessutom föreslås det att giltighetstiden förlängs för bestämmelserna om särskilda hygienföreltelser som ska iakttas i persontrafik och andra tjänster och om temporära restriktioner för verksamheten om epidemiläget förutsätter det, samt för de därtill anknutna bestämmelserna om tillsyn, inspektioner, ålägganden, tvångsmedel, behöriga myndigheter och rätt att få information. I propositionen föreslås det att bestämmelserna om temporär begränsning av antalet passagerare i persontrafik och temporär stängning av utrymmen ändras så att incidensen för sjukdomen covid-19 stryks bland kriterierna för myndigheternas beslutsfattande. Samtidigt föreslås det att det kriterium som gäller smittkluster som konstaterats inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område preciseras så att det för att bestämmelsen ska tillämpas krävs att smittklustren inom området är betydande och att de kan medföra risk för omfattande spridning av ny smitta inom området.

I denna proposition föreslås det också att giltighetstiden för bestämmelserna om nationell tillämpning av EU:s digitala covidintyg förlängs. Som ett alternativ till skyldigheter och restriktioner som det föreskrivs om eller som meddelas genom myndighetsbeslut för att begränsa spridningen av coronavirusepidemin föreslås det att en verksamhetsutövare under vissa förutsättningar ska få kräva att de som deltar i en offentlig tillställning eller besöker utrymmen för kunder eller deltagare visar upp ett covidintyg.

Det föreslås en ny temporär bestämmelse om en skyldighet för kommunerna att bevilja EU:s digitala covidintyg till personer som har vaccinerats utanför EU.

Det föreslås att det i lagen fortfarande ska ingå en bestämmelse om förseelse som gäller försumelse av covid-19-test och en bestämmelse om skyldigheten för staten att ersätta kommuners och samkommuners kostnader för kontroll av intyg och covid-19-testning. Det föreslås också att giltighetstiden förlängs för preciseringen av bestämmelserna om handräckning och verkställighet av beslut.

I propositionen föreslås också att bestämmelsen om anmälan om tidtabeller och rutter under covid-19-epidemin i lagen om transportservice förlängs till och med den 30 juni 2022.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

De temporära bestämmelserna avses träda i kraft den 1 januari 2022 och gälla till och med den 30 juni 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Enligt propositionen ska giltighetstiden för de temporära bestämmelser i lagen om smittsamma sjukdomar som har samband med covid-19-epidemin och som är i kraft till utgången av 2021 förlängas till den 30 juni 2022. På motsvarande sätt föreslås det att giltighetstiden för 179 a § i lagen om transportservice, som gäller anmälan om tidtabeller och rutter under covid-19-epidemin, förlängs.

Utöver förlängningen av giltighetstiden föreslås det också vissa ändringar och preciseringar i dessa bestämmelser. Dessutom föreslås det att till lagen om smittsamma sjukdomar fogas nya temporära bestämmelser (58 l §) om kommunernas skyldighet att utfärda EU:s digitala covid-intyg till kommuninvånare som avses i 14 § i folkhälsolagen och som vaccinerats utanför EU.

De föreslagna bestämmelsernas syfte är enligt propositionen (s. 65) att skydda människornas hälsa och liv samt tillgången till tillräckliga social- och hälsovårdstjänster. Syftet är i synnerhet att skydda den grundlagsstadgade rätten till hälsa och liv genom att förhindra smitta, främja befolkningens hälsa och trygga vars och ens rätt till en sund miljö (s. 21). Syftet med propositionen är också att göra det möjligt att anlita tjänster på ett hälsosäkert sätt, vilket främjar näringsfriheten och de kulturella rättigheterna.

Antalet covid-19-infektioner har ökat kraftigt i Finland under november och december, och även före det var antalet infektioner relativt högt jämfört med den tidigare nivån. I de flesta europeiska länder har utvecklingen varit densamma och antalet smittfall har ökat. Också antalet covid-19-patienter som vårdas på sjukhus har ökat. Ett särdrag för covid-19-epidemin är enligt uppgift att det inte krävs särskilt många smittade för att antalet patienter som behöver intensivvård snabbt överskrider sjukhuskapaciteten. När antalet smittfall ökar förefaller det uppenbart att antalet patienter som behöver sjukhusvård fortsätter att öka och att belastningen på intensivvården ökar så att man kan bli tvungen att ytterligare begränsa annan vård. Oron över att epidemiläget försämras ökar av den virusvariant som WHO den 26 november 2021 benämnde Omikron och som sprids snabbt ute i världen. En del fall har konstaterats också i Finland. Enligt uppgift är det ännu inte känt om den nya virusvarianten kan kringgå det immunskydd som coronavaccinerna ger.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att propositionens syften är motiverade och konstaterar att behovet av restriktioner fortfarande är uppenbart på grund av den oroväckande utvecklingen av epidemiläget. Utskottet anser därför att det är nödvändigt att förlänga giltighetstiden för de gällande temporära bestämmelserna om bekämpning av covid-19-epidemin i lagen om smittsamma sjukdomar.

Utskottet påskyndar besluten om en snabbare tidsplan för den tredje vaccinationsrundan på grund av det svåra sjukdomsläget. Det är också möjligt att EU i fortsättningen kommer att kräva en tred-

Betänkande ShUB 36/2021 rd

je vaccinering för beviljande av EU:s digitala covidintyg. För att snabba upp vaccinationerna bör det utredas om företagshälsovården kan utnyttjas i större utsträckning än för närvarande.

Utskottet påpekar att det nuvarande testsystemet är betungande och anser det vara viktigt att utreda snabbtestens tillförlitlighet och användbarhet i stället för covidintyg exempelvis för att få tillträde till evenemang. I detta sammanhang bör det också utredas till exempel hur apotek kan utnyttjas vid ordnandet av antigen tester.

Bestämmelserna om inresa i landet

Inresa från ett lågriskland eller lågriskområde

I det gällande 16 c § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar anges att skyldigheten att vid inresa visa upp ett covidintyg eller att delta i ett test inte gäller personer som under de 14 dygn som föregått ankomsten till Finland endast har vistats i länder eller områden där covid-19-incidensen eller utbredningen av en virusvariant i förhållande till covid-19-incidensen eller utbredningen av en virusvariant i Finland inte medför någon särskild risk för spridning av epidemin. Momentet innehåller också ett bemyndigande att utfärda förordning angående dessa länder och områden. I propositionen föreslås det inte att 16 c § 2 mom. ska förlängas.

Grundlagsutskottet har tidigare ansett att en reglering enligt vilken covid-19-intyg och covidtestning skulle gälla alla som anländer till Finland oberoende av vilket land de kommer från var problematisk med tanke på proportionaliteten i inskränkningarna av de grundläggande fri- och rättigheterna. Enligt grundlagsutskottets uppfattning kunde proportionaliteten förbättras till exempel genom att det i lagen införs grundläggande bestämmelser om de avreseländer som kravet på intyg eller testning inte tillämpas på. Närmare bestämmelser om sådana länder kunde enligt grundlagsutskottet utfärdas genom förordning av statsrådet (GrUU 26/2021 rd, stycke 12). Med anledning av grundlagsutskottets utlåtande kompletterades då lagen vid riksdagsbehandlingen genom att 16 c § kompletterades med en bestämmelse som påminner om det gällande 2 mom. (ShUB 18/2021 rd).

Grundlagsutskottet fäste dessutom allvarlig uppmärksamhet vid att undantagsbestämmelsen i 16 c § har tillämpats mycket strikt vid utfärdandet av statsrådets förordningar i ärendet. Utskottets uppfattning är att undantagsbestämmelsen i 16 c § inte har uppfyllt proportionalitetskravet särskilt väl (GrUU 35/2021 rd, stycke 35 och 36).

I motiveringen till slopandet av undantagsbestämmelsen i 16 c § 2 mom. i regeringens proposition (s. 44) hänvisas det till att antalet länder och områden som omfattas av undantaget har varit litet. När propositionen lämnades var uppfattningen dessutom att Europeiska kommissionen hade som mål att i riskbedömningsmodellen för resor övergå från landsspecifik till passagerarspecifik bedömning. Detaljinnehållet i modellen är dock fortfarande öppet.

Angående den nu aktuella propositionen konstaterar grundlagsutskottet att de föreslagna bestämmelserna, där giltighetstiden för 2 mom. inte längre förlängs, kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning (stycke 23). Grundlagsutskottet påpekar dock fortfarande att det med tanke på regleringens proportionalitet vore mer motiverat att bevara möjligheten till landsspecifika undantag.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Social- och hälsovårdsutskottet instämmer i grundlagsutskottets utlåtande, enligt vilket statsrådet åtminstone noggrant ska följa de praktiska konsekvenserna av att undantagsbestämmelsen slopas och vidta lämpliga åtgärder om tillämpningen av inreserestriktionerna ser ut att leda till problem med tanke på proportionaliteten. När den modell som baserar sig på individuell bedömning preciseras är det enligt social- och hälsovårdsutskottets uppfattning dessutom nödvändigt att bedöma hur modellen kan samordnas med målet att trygga hälso- och sjukvårdens resurser enligt den nu föreslagna modellen med stickprov.

Digital inreseanmälan

Social- och hälsovårdsutskottet har i samband med inreserestriktioner upprepade gånger påpekat att digitala applikationer och elektroniska läsare bör utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt vid kontrollen av intyg. Eftersom den här typen av applikationer och anordningar inte har funnits omedelbart tillgängliga har utskottet (ShUB 6/2021 rd, s. 13) noterat att det i anslutning till inresa är nödvändigt att så snabbt som möjligt utveckla och ta i bruk elektroniska tjänster för att förhindra spridningen av allmänfarliga smittsamma sjukdomar och göra resorna smidigare. De tjänster som tas i bruk bör beakta de riksomfattande behoven vid olika gränsövergångsställen, såsom flygplatser, hamnar och landgränser.

Utskottet konstaterar (ShUB 18/2021 rd, s. 8) att det på olika inreseställen inte ska vara varje enskild kommuns uppgift att ta fram applikationer och anordningar för att kontrollera intyg. Det ska nationellt ses till att sådana finns när kommuner och samkommuner åläggs uppgifter där sådana applikationer och anordningar spelar en framträdande roll för att uppgifterna ska kunna avklaras. Utskottet betonade statsrådets ansvar för det brådskande genomförandet av applikationer som kan nyttjas på alla inreseställen i landet.

I Finland har det inte föreskrivits om obligatoriska elektroniska inreseanmälningar. Enligt uppgift har man på regionernas initiativ tagit i bruk systemen Finentry och Laplandentry för hantering av uppgifter om resenärer. År 2020 kan resenärer som anländer till Finland få specificerad handledning om hälsosäkerhetsåtgärder vid gränserna samt reservera tid för covid-19-test som tas efter ankomsten till landet. Det görs med hjälp av tjänsten Finentry, som sköts av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt och finansieras av social- och hälsovårdsministeriet. Eftersom Finentry utvecklades för PCR-test och inte till stöd för de snabbantigentester som används i Lappland, utvecklades och infördes ett separat system i Lappland, Laplandentry. Personer som reser till Finland är inte skyldiga att använda någondera applikationen och de är enligt uppgift inte i bruk i hela landet.

Europeiska kommissionen har enligt uppgift utvecklat en digital tjänst Passenger Locator forum (dPLF) för EU-området. Tjänsten omfattar en standardiserad blankett för passagerarinformation samt funktioner med hjälp av vilka uppgifter om smittade resenärer kan förmedlas digitalt så att myndigheterna i olika länder kan samarbeta vid gränsöverskridande smittspårning.

Enligt inkommen utredning har åtskilliga EU-länder tagit i bruk egna blanketter för passageraruppgifter och i många länder är det obligatoriskt att fylla i blanketten.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Ekonomiutskottet påpekar (s. 4) att man i rätt många EU-länder, där bland annat bestämmelserna om gränsformalityter och integritetsskydd på samma sätt som i Finland omfattas av EU-regleringen, har kunnat reglera och ta i bruk en obligatorisk inreseanmälan. I ljuset av detta är enligt ekonomiutskottet enbart den omständigheten att det genom lag ska föreskrivas att en reseanmälan är obligatorisk inte en trovärdig motivering till att Finland ännu inte har kunnat skapa en sådan.

Också kommunikationsutskottet påpekar (s. 3) behovet av en obligatorisk digital inreseanmälan.

Social- och hälsovårdsutskottet upprepar sin tidigare ståndpunkt om behovet av att så snabbt som möjligt utveckla och införa en digital inreseanmälan. En enhetlig och för passagerarna obligatorisk digital inreseanmälan som lämpar sig för de olika delarna av landet ökar effektiviteten och verkningfullheten i fråga om hälsosäkerheten vid gränserna. Utskottet konstaterar att om ett gemensamt system för EU-området inte snabbt kan tas i bruk, bör statsrådet snabbt utreda möjligheterna att utveckla Finentry och Laplandentry till ett enhetligt system för digitala inreseanmälningar som är förpliktande genom lagstiftning och som beaktar behoven i olika delar av landet samt bereda bestämmelser om systemet.

Skyldighet att delta i ett andra test efter ankomst till landet

Regeringen föreslår att den reglering som grundar sig på 16 d § i lagen om smittsamma sjukdomar och som gäller skyldigheten att delta i ett andra test efter ankomsten till landet ska fortsätta. Skyldigheten att ta ett covid-19-test inom 72—120 timmar från inresan i landet föreslås beröra dem som har ett intyg över covid-19-test, som testas för covid-19 efter inresan till Finland eller som endast har fått en del av en vaccinationsserie.

Sakkunniga har pekat på behovet av bestämmelser om det andra testet efter inresan. Sakkunniga har konstaterat att i det nuvarande epidemiläget är ett andra test inte längre nödvändigt på grund av skyddet av människors liv och hälsa, eftersom det genom det andra testet upptäcks så få infektioner att de inte har någon betydelse för hur epidemin utvecklas i Finland, särskilt med beaktande av epidemiläget i fråga om den inhemska spridningen.

Grundlagsutskottet uppmanar i sitt utlåtande (stycke 18) social- och hälsovårdsutskottet att omsorgsfullt pröva om bestämmelserna om ett andra test behövs. Enligt grundlagsutskottet finns det också anledning att beakta bestämmelserna om riktade och obligatoriska hälsokontroller i 15 och 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att skyldigheten för ovaccinerade eller delvis vaccinerade personer som anländer till Finland och som inte har haft sjukdomen covid-19 under de senaste sex månaderna att delta i testet 72—120 timmar efter ankomsten till landet fortfarande behövs. Detta med beaktande av regleringens syfte att minska covid-19-smitta som sprids till Finland via gränsöverskridande trafik samt att förebygga att nya varianter av covid-19-virus tar sig in i landet. Covid-19-smitta sprider sig i Finland i stor utsträckning särskilt bland ovaccinerade och den ovaccinerade befolkningens höga sjukdomsfrekvens återspeglas i den ökade belastningen på sjukhus- och intensivvården. Befolkningens vaccinationsskydd förefaller också att försämrats med tiden, vilket innebär att det finns en reell risk för att epidemin accelererar även om befolkningen har hög vaccinationstäckning. Dessutom har det andra test som utförs efter ankomsten till

Betänkande ShUB 36/2021 rd

landet betydelse för att förhindra spridningen av nya varianter av covid-19-virus som eventuellt sprider sig lättare och för att bromsa spridningen.

Utskottet konstaterar att det andra testet efter inresa också gör det möjligt att efter inresa systematiskt testa exempelvis säsongsarbetare eller grupper av resenärer som kommer från högriskländer. Då kan de fall av covidsmitta upptäckas som inte har upptäckts vid tester före inresan. Om testning dock behöver utföras på en viss ort eller en viss arbetsplats, kan regionförvaltningsverket med stöd av 15 § i lagen om smittsamma sjukdomar bestämma att hälsoundersökning ska ordnas. Regionförvaltningsverket kan dessutom enligt 16 § i lagen om smittsamma sjukdomar besluta att det är obligatoriskt att delta i en allmän hälsokontroll, om det är nödvändigt för att förebygga spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Sakkunniga har dessutom påpekat att det är svårt att övervaka det andra testet och att det inte är kostnadseffektivt. Också kommunikationsutskottet påpekar i sitt utlåtande (s. 3) att kommunerna inte utifrån uppföljningsuppgifterna verkar ha tillräckliga resurser för att övervaka att kravet på det andra testet uppfylls.

Social- och hälsovårdsutskottet har också tidigare i samband med inreserestriktioner (ShUB 18/2021 rd, s. 13 och 14) påpekat att regleringen av kontrollen av det andra testet och behandlingen av personuppgifter är otillräcklig och förutsatt att det vid behov samtidigt utfärdas närmare bestämmelser om övervakningen, om giltighetstiden för de föreslagna bestämmelserna måste förlängas. De bestämmelser som utskottet förutsatte ingick inte i den proposition (RP 131/2021 rd) där det föreslogs att bestämmelsernas giltighetstid förlängs till utgången av 2021. De ingår inte heller i den nu aktuella propositionen. På grund av bristerna i regleringen ligger det på individens eget ansvar att skyldigheterna för personer som anlänt till landet utan intyg uppfylls efter testning direkt vid gränsen.

Både ekonomiutskottet (s. 4) och kommunikationsutskottet (s. 3) noterar att Finentry-systemet utnyttjas vid reservering av det andra testet och tillsynen över genomförandet av testningen. Social- och hälsovårdsutskottet betonar att resenären med hjälp av en obligatorisk digital inreseanmälan kan boka ett andra test och att genomförandet av det andra testet kan övervakas med hjälp av ett uppföljningsgränssnitt i anslutning till inreseanmälan.

Utskottet anser det vara viktigt att det görs en bedömning av hur kravet på ett andra test fungerar och av behovet under den tid regleringen är i kraft. Dessutom konstaterar utskottet att arbetsgivare till gästarbetare från utlandet bör kunna övervaka att det andra testet genomförs.

Bestämmelserna om ett covidintyg

Öppettider i anslutning till användning av covidintyg

Det föreslås nu att 58 i § 2 mom. om ett covidintyg preciseras så att skyldigheten att visa upp ett intyg utsträcks till att gälla hela den tid lokalen är öppen. Enligt propositionsmotiven (s. 51) kan till exempel förplägnadsrörelser först bedriva verksamhet utan covidintyg och endast kräva covidintyg av kunderna nattetid i syfte att undgå de begränsningar som föreskrivs för verksam-

Betänkande ShUB 36/2021 rd

heten. I regel minskar tillämpningen av covidintyg under begränsningarnas giltighetstid smittrisen under denna tid, men ett sådant förfarande leder till att ovaccinerade personer exponeras för smitta i utrymmena redan innan covidintyg tas i bruk. Eftersom tillämpningen av covidintyg föreslås gälla hela öppettiden för verksamheten, innebär enligt propositionsmotiven den föreslagna bestämmelsen att smittrisen kontrolleras såväl i förplägnadsrörelser som vid olika slags tillställningar och utrymmen samtidigt som näringsverksamheten kan bedrivas utan begränsningar.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning understöddes i huvudsak den precisering angående öppettiderna som föreslogs i 58 i § 2 mom., och ändringen ansågs förbättra hälsosäkerheten vid användning av covidintyg jämfört med nuläget. Det framkom dock ett behov av att klarlägga vad som avses med rörelsens öppettider.

Social- och hälsovårdsministeriet uppger att den föreslagna bestämmelsen är tillräckligt tydlig. Enligt ministeriet avses med tillägget angående öppettider en enskild öppettid och inte alla dagar då en lokal eller ett evenemang är öppet. Verksamhetsutövaren kan enligt erhållen utredning för varje öppettid för ett utrymme eller evenemang välja om de restriktioner som fastställts ska iakttagas eller om covidintyget ska användas. Som exempel nämns hotell eller lunchställen som tillhandahåller frukost eller lunch och stängs efter det för att öppna på nytt senare samma dag exempelvis som en kvällsrestaurang eller nattklubb. Enligt erhållen utredning är det då fråga om två separata öppettider inom samma dygn, och verksamhetsutövaren har möjlighet att välja om han eller hon iakttar restriktioner eller inför krav på covidintyg för den ena av eller båda öppettiderna.

Utskottet betonar att statsrådet behöver följa tillämpningen av och bedöma en enhetlig tillämpningspraxis för bestämmelsen. Om det uppstår oklarhet vid tolkningen, måste bestämmelsen preciseras ytterligare.

Utskottet konstaterar dessutom att trots preciseringen av öppettiderna gäller bestämmelserna om användning av covidintyg inte tjänster som restriktionerna inte gäller, såsom läroanstaltarnas verksamhet (58 d § 5 mom.) eller lagstadgade tjänster (58 d § 6 mom.), även om de tillhandahålls i samma utrymme som de funktioner för vilka covidintyg krävs under dess öppettider.

Utfärdande av EU:s covidintyg för personer som vaccinerats i en annan EU-medlemsstat

I propositionen föreslås en ny 58 l § om kommunens skyldighet att utfärda EU:s digitala covidintyg till kommuninvånare som har fått en godtagbar vaccination i ett land utanför EU och som således ännu inte har tillgång till EU:s digitala covidintyg.

Grundlagsutskottet fäster (stycke 28) uppmärksamhet vid ställningen för dem som fått vaccination i en annan EU-medlemsstat. Enligt utredning till grundlagsutskottet kan det i praktiken visa sig vara svårt att få ett vaccinationsintyg från ett annat EU-land, och det kan till exempel förutsätta att personen reser till det EU-landet. Enligt uppgift torde den EU-lagstiftning som tillämpas inte hindra det nationella förfarandet för att utfärda intyg över vaccination som erhållits i ett annat EU-land. Social- och hälsovårdsutskottet bör enligt grundlagsutskottet precisera bestämmelsen inom ramen för EU-regleringen.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Enligt EU-förordningen 953/2021 utfärdas EU-covidintyget av det land där vaccinationen har getts. Enligt förordningen är intyget digitalt och det ska utfärdas utan särskild begäran av den vaccinerade personen. Enligt anvisningar från Europeiska kommissionens nätverk för e-hälsa utfärdas EU-intyg över coronavaccination för hela vaccinationsserien i det land där den senare dosen i vaccinationsserien har getts.

Enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet hindrar EU-regleringen inte att frågan regleras nationellt. Enligt utredningen har EU-medlemsstaterna i vissa fall inte kunnat utfärda EU-intyg över coronavaccination till exempel på grund av att den vaccinerade personen inte har haft en lokal personbeteckning. Dessutom har vissa medlemsstater haft tekniska svårigheter att utfärda EU-intyg över coronavaccination från en fullständig vaccinationsserie, om tidigare doser har erhållits i något annat land.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår att 58 l § ändras så att kommunerna är skyldiga att utfärda EU:s digitala covidintyg till personer som fått vaccination i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller utanför Europeiska unionen.

Möjlighet för personer som tillfälligt anländer till Finland från länder utanför EU att utnyttja tjänsterna

Enligt både den gällande lagen om smittsamma sjukdomar och 58 i § i den nu aktuella propositionen kräver användningen av nationellt covidintyg ett digitalt coronaintyg från EU. EU:s digitala covidintyg utfärdas i alla EU-länder. Dessutom har EU ingått avtal med tredjeländer om interoperabilitet för digitala covidintyg, vilket innebär att de digitala covidintyg som dessa tredjeländer utfärdar kan användas som covidintyg i Finland, om till exempel villkoren för vaccinpreparat uppfylls.

Många turister från tredjeländer som anländer till Finland har ett intyg som motsvarar Finlands covidintyg och som utfärdats av ett sådant tredjeland som inte är kompatibelt med EU:s digitala covidintyg. Ett sådant intyg kan inte användas som covidintyg i Finland.

Social- och hälsovårdsutskottet har tidigare i samband med stiftandet av bestämmelserna om covidintyget (ShUB 25/2021 rd, s. 8) beklagat att proposition RP 131/2021 rd av den 25 september 2021 inte gjorde det möjligt för personer som kommer från länder utanför EU att delta i evenemang som covidintyget ger rätt att få tillträde till, om EU inte har avtalat om kompatibilitet för digitala covid-19-intyg med landet i fråga.

Vid riksdagsbehandlingen av den propositionen konstaterades det att det i praktiken är svårt att kontrollera covid-19-intyg som utfärdats i länder utanför EU utan läsarapplikation, eftersom det kräver att kontrollanten behärskar något annat språk än finska eller svenska, bedömer intygets riktighet och har kännedom om de godtagbara vaccinpreparaten och antalet doser i dessa vaccinationsserier. Det ansågs finnas en risk för att det uppstår oenhetliga tolkningar och att personer behandlas på ett oenhetligt sätt, och risken för missbruk ökar. Då blir också inträdet till evenemangen långsammare, och behovet av extra personal ökar.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet kunde det i sig vara möjligt att de som kommer till landet får ett intyg från hälsovårds- och handräckningsmyndigheterna vid gränsövergångsställena, efter att dessa först har bedömt innehållet i det covid-19-intyg som utfärdats av tredjelandet. Detta skulle intyga att villkoren för inresa är uppfyllda.

Social- och hälsovårdsutskottet framhöll i samband med propositionen om covidintyget följande: ”Om en person på ett hälsosäkert sätt får komma in i landet med intyg enligt lagen om smittsamma sjukdomar, finns det enligt utskottet med avseende på bekämpningen av epidemin inget hinder för att han eller hon får besöka sådana evenemang och utrymmen som covidintyget ger tillträde till. Utskottet anser att statsrådet utan dröjsmål bör bereda ändringar i lagstiftningen och tekniska lösningar som ger sådana personer från länder utanför EU som vid inresan visat upp ett hälsointyg tillträde till evenemang och utrymmen på samma sätt som ett covidintyg, om giltighetstiden för bestämmelserna om covidintyg förlängs.” (ShUB 25/2021 rd, s. 8)

Den nu aktuella propositionen innehåller inga förslag till sådan reglering. Utskottet upprepar sin tidigare ståndpunkt och konstaterar att ställningen för dem som kommer från länder utanför EU måste lösas så att tjänsterna kan användas på lika villkor.

Enligt uppgift från social- och hälsovårdsministeriet kunde lagstiftningsalternativen utgöras av samma modeller som behandlades i utskottet i samband med bestämmelserna om covidintyget. Ett alternativ kunde vara en modell där de intyg som kontrolleras i samband med inresa godkänns som sådana i stället för som covidintyg. Ett annat alternativ kunde vara en modell där Gränsbevakningsväsendet och Tullen åläggs att utfärda intyg som kan jämföras med EU:s covidintyg.

Utskottet anser i princip att det senare alternativet är bättre, eftersom den som kontrollerar intyg som en förutsättning för ett evenemang eller tillträde till en lokal då inte behöver bedöma intygets tillförlitlighet eller innehåll. Ett tekniskt enkelt sätt att genomföra modellen är att den som anländer till Finland får en myndighets stämpel eller annan anteckning i ett covid-19-intyg som han eller hon uppvisar vid ankomsten till landet eller ett intyg på papper med personens namn och uppgift om att intyget kan användas i Finland på samma sätt som EU:s covidintyg. Ett separat intyg på papper skulle inte innehålla hälsouppgifter.

Det smidigaste förfarandet är att få ett intyg med QR-kod i samband med inresan, varvid det på samma sätt som i det gällande covidintyget kan läsas elektroniskt med ett läsprogram. Enligt social- och hälsovårdsministeriets bedömning är det möjligt att utveckla applikationen på cirka tre veckor. Detta alternativ skulle i princip inte heller belasta gränskontrollmyndigheterna oskäligt, eftersom vaccinationsintyg för alla som anländer till landet för närvarande kontrolleras vid de yttre gränserna som villkor för inresa. En del av turisterna från länder utanför EU anländer dock till Finland via ett annat EU-land. Alternativet kan också genomföras relativt smidigt särskilt vid de yttre gränserna, eftersom vaccinationsintyg för alla som anländer till landet för närvarande kontrolleras vid de yttre gränserna som villkor för inresa.

Som ett tredje alternativ har man diskuterat en modell där intyg beviljas vid ett kommunalt verksamhetsställe inom hälso- och sjukvården. Utskottet betonar att en sådan modell inte är motiverad, eftersom de knappa resurserna inom hälso- och sjukvården inte får belastas med nya uppgifter medan epidemin pågår.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Alternativet med gränskontroll kräver sådan beredning som enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet inte har kunnat genomföras inom denna tidsplan. Eftersom tiden mellan det att propositionen lämnas och det planerade ikraftträdandet är mycket kort, finns det i samband med riksdagsbehandlingen av propositionen inga möjligheter till fortsatta utredningar utan att ikraftträdandet av de föreslagna restriktionerna och andra bestämmelser som är nödvändiga för hanteringen av covid-19-epidemin äventyras. Utskottet föreslår därför att det till lagen i detta sammanhang fogas en ny 58 m §, enligt vilken en utlänning som anländer till Finland med hälsointyg enligt 16 a § 1 mom. 1 och 3 punkten i lagen om smittsamma sjukdomar kan använda intyget i stället för covidintyget för att få tillträde till evenemang och lokaler.

Utskottet betonar dock att statsrådet ytterst skyndsamt måste bereda och lämna riksdagen en proposition där det i stället för den lösning som utskottet nu föreslår föreskrivs att ordnandet av ett nationellt covidintyg som kan jämföras med EU:s covidintyg ska ges till exempelvis Gränsbevakningsväsendet och Tullen i uppdrag i samband med inresa. (*Utskottets förslag till uttalande*).

Utskottet fäster uppmärksamhet vid betydelsen av anvisningar till de arrangörer av evenemang och tjänster som kontrollerar intyg med anledning av den föreslagna 58 m §. Utskottet betonar att det också i övrigt finns anledning att utfärda anvisningar som förenhetligar praxis för kontroll av covidintyg, eftersom praxis för närvarande är mycket varierande och inte på bästa sätt förebygger spridning av epidemin.

Konsekvenser av bestämmelserna om covidintyg för barn

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande (stycke 29) att social- och hälsovårdsutskottet bör granska vilka konsekvenser bestämmelserna om covidintyg har för barnen. Grundlagsutskottet betonar särskilt behovet av att granska möjligheterna för barn i utsatt ställning att delta i hobbyer och annan verksamhet.

I propositionen behandlas konsekvenserna av coronapandemin och den föreslagna regleringen för barn på ett allmänt plan (s. 32—34). Social- och hälsovårdsutskottet beklagar att det i bedömningen av konsekvenserna för barn till centrala delar hänvisas till tidigare propositioner och att regeringen inte särskilt bedömer konsekvenserna av bestämmelserna om covidintyg för barn som fyllt 16 år.

Med stöd av 58 i § i lagen om smittsamma sjukdomar, som föreslås bli förlängd, får en verksamhetsutövare medan covidintyget är i bruk förutsätta att en kund som är 16 år eller äldre och den som deltar i verksamheten visar upp ett intyg.

Utskottet konstaterar att den föreslagna regleringen gör det möjligt för personer under 16 år att på lika villkor få tillträde till lokaler och delta i verksamheter där covidintyg krävs, oberoende av om de är vaccinerade, har testats negativt eller tidigare har haft sjukdomen covid-19. Möjligheten för personer under 16 år att delta utan krav på covidintyg ökar i någon mån risken för smitta i lokaler och vid evenemang.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Den föreslagna regleringen kan begränsa verksamheten för ett barn som fyllt 16 år medan bestämmelserna om covidintyg är i kraft. Enligt 58 k § ska kommunerna ordna covid-19-testning för barn i åldern 16—17 år för att de ska kunna få ett covidintyg avgiftsfritt. Syftet med avgiftsfriheten har varit att med låg tröskel göra det möjligt också för barn som inte har tagit vaccin att få ett covidintyg. Ett covidintyg som baserar sig på negativt testresultat är i kraft 72 timmar åt gången, så för att få ett covidintyg för ett ovaccinerat barn krävs testning till och med flera gånger i veckan.

Utskottet konstaterar att också utmaningarna för 16—17-åringar att använda tjänsten Mina Kanta-sidor kan bli ett hinder för tillgången till covidintyg. Minderåriga barn kan använda tjänsten Mina Kanta-sidor självständigt och vårdnadshavarna kan sköta sina minderåriga barns ärenden i tjänsten till den del ett barn som kan fatta beslut om sin vård inte har förbjudit att deras patientuppgifter lämnas ut till vårdnadshavaren.

En självständig användning av tjänsten Mina Kanta-sidor för minderåriga förutsätter att barnet har ett identifieringsverktyg, det vill säga ett elektroniskt identitetskort, nätbankskoder eller ett mobilcertifikat. Enligt uppgift har barnens möjligheter att uträtta ärenden självständigt i Mina Kanta hela tiden ökat, men användarna utgör ingen betydande del av hela den minderåriga befolkningen. Dessutom är användningen av identifieringsverktyg förenad med utmaningar. Ett elektroniskt id-kort som är tillgängligt för alla åldrar medför kostnader för unga personer och deras familjer, och det tar lång tid att få id-kort via polisens tillståndstjänst. Dessutom kräver användningen av ett elektroniskt id-kort för identifiering en dator och en läsapparat.

För att vårdnadshavarna ska kunna använda tjänsten Mina Kanta-sidor för ett barn som fyllt 10 år krävs det att behövliga ändringar har gjorts i patientdatasystemet i den berörda hälso- och sjukvårdsorganisationen. Genomförandet av de systemändringar som gäller registrering av uppgifter om barns beslutsförmåga och förbud samt införande av uppgifterna i Kanta-tjänsten och särskilt ibruktagandet av uppgifterna inom hälso- och sjukvården pågår fortfarande delvis, vilket begränsar vårdnadshavarnas möjligheter att uträtta ärenden för barnens räkning. Utskottet förutsätter att genomförandet och ibruktagandet av systemändringarna påskyndas.

Utskottet betonar att om en minderårig inte har möjlighet att använda Mina Kanta-sidor eller bemyndiga en annan person att använda dem för egen räkning, kan han eller hon ansöka om ett intyg på papper hos hälso- och sjukvården.

Utskottet anser det vara viktigt att statsrådet följer hur bestämmelserna om covidintyg påverkar tillgodoseendet av barnets rättigheter, inklusive barnens möjligheter att delta i hobbyer och annan verksamhet.

Ekonomisk kompensation för restriktionerna inom evenemangsbranschen

Kulturutskottet konstaterar (s. 4) att med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar kan även kraftiga begränsningar och rentav totalförbud meddelas för ordnandet av offentliga tillställningar utan att detta leder till en skyldighet att kompensera ekonomiska förluster. För myndighetsbeslut enligt 58 § har det inte heller fastställts några kriterier som ett förbudsbeslut ska grunda sig på, till skillnad från 58 g §, som möjliggör stängning av kundutrymmen inom annan näringsverksamhet.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Ett myndighetsbeslut som förbjuder offentliga tillställningar kan fattas för en månad åt gången, när beslut om stängning enligt 58 g § kan fattas för högst två veckor. Kulturutskottet anser det vara nödvändigt att social- och hälsovårdsutskottet bedömer möjligheten att lägga till offentliga tillställningar och evenemangsutrymmen i 58 g §. Kulturutskottet betonar att i lagen om smittsamma sjukdomar ska den professionella evenemangsbranschen identifieras i sin helhet och beaktas på lika villkor som andra branscher, inklusive skälig kompensation för förluster till följd av begränsningar.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att enligt en utredning från social- och hälsovårdsministeriet finns det bestämmelser om förbud mot offentliga tillställningar i 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar, så ministeriet anser att en överlappande bestämmelse inte bör tas in i 58 g §. Bestämmelser om ersättning av kostnader finns i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020). Frågan hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde. Lagen innehåller också bestämmelser om stöd till evenemangsbranschen (5 b och 5 e §).

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att statsrådet i ljuset av de farhågor som kulturutskottet framför i sitt utlåtande måste bedöma behovet av att snabbt ändra 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar och lagen om temporärt kostnadsstöd för företag så att evenemangsbranschen behandlas lika som andra branscher.

Beaktande av Ålands självstyrelse

Enligt 27 § 29 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet bland annat i fråga om smittsamma sjukdomar hos människor. De nu föreslagna temporära bestämmelserna gäller i huvudsak förhindrande av spridning av en smittsam sjukdom.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om bestämmelserna om begränsning av förplägnadsrörelsens verksamhet (GrUU 9/2021 rd, RP 32/2021 rd) konstaterat att regleringen hör till rikets lagstiftningsbehörighet, även om den har konsekvenser också för sådana omständigheter som enligt 18 § i självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet (se t.ex. 18 § 13 och 22 punkten). Grundlagsutskottet har också noterat att det i 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland föreskrivs att de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bland annat människor ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna, i landskapet ska skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag. Grundlagsutskottet har dessutom betonat vikten av ett nära samarbete mellan riket och landskapet Åland.

Grundlagsutskottet har också i utlåtandet (stycke 32) om den nu aktuella propositionen fäst statsrådets uppmärksamhet vid behovet att beakta Ålands särställning när förordningar utfärdas med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar och när riktlinjer för tillämpningen av lagen bereds (se även GrUU 16/2021 rd, stycke 13).

Social- och hälsovårdsutskottet instämmer i grundlagsutskottets utlåtande och upprepar sin tidigare ståndpunkt (ShUB 27/2020 rd, s. 5, och ShUB 9/2021 rd, s. 13) om att statsrådet vid verkställigheten av lagen ska ta vederbörlig hänsyn till Ålands särställning.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Giltighetstid

Grundlagsutskottet har i sina bedömningar av de temporära bestämmelserna med anledning av covid-19-epidemin fäst uppmärksamhet vid den föreslagna giltighetstiden för temporära begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet har betonat att regleringen också tidsmässigt måste begränsas till vad som är absolut nödvändigt. I en situation där grundlagsutskottet inte har kunnat försäkra sig om att regleringen är nödvändig fram till den föreslagna giltighetstiden har utskottet dessutom som krav för behandling i vanlig lagstiftningsordning förutsatt att giltighetstiden förkortas (t.ex. GrUU 26/2021 rd).

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (stycke 16) är det av betydelse att regleringen till sin karaktär är möjliggörande och förutsätter antingen en förordning av statsrådet eller ett särskilt myndighetsbeslut, som är juridiskt knutna till nödvändighetskravet. Grundlagsutskottet noterar att det utifrån inkommen utredning om det nuvarande epidemiläget och de bedömningar som gjordes våren 2022 kan anses nödvändigt med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna att de föreslagna restriktionerna fortsätter och att den övriga regleringen är i kraft till den 30 juni 2022. Grundlagsutskottet påpekar särskilt att när epidemiläget förändras måste statsrådet på nytt bedöma om regleringen är nödvändig. Social- och hälsovårdsutskottet anser i likhet med grundlagsutskottet att det är nödvändigt att förlänga giltighetstiden för regleringen.

Sakkunniga har framfört att det särskilt med tanke på evenemangsbranschen vore önskvärt att förlänga giltighetstiden för bestämmelserna om covidintyg exempelvis till utgången av augusti 2022. Enligt utredning till utskottet begränsas giltighetstiden av att EU:s förordning om covidintyg för närvarande är i kraft till den 30 juni 2022. Utskottet anser det vara viktigt att statsrådet försöker påverka beredningen av EU-förordningen så att bestämmelser om fortsatt användning av EU:s covidintyg bereds så snabbt som möjligt.

Enligt erhållen utredning bereds som bäst en proposition genom vilken kravet på covidintyg ändras till en självständig begränsningsåtgärd som gör det möjligt att använda intyget som en hälso-säkerhetsåtgärd också i verksamheter som inte är föremål för restriktioner. Social- och hälsovårdsutskottet anser det vara viktigt att möjligheterna att utvidga användningen av covidintyget utreds noggrant och att de behövliga förslagen till ändring av bestämmelserna lämnas till riksdagen.

DETALJMOTIVERING

Lagförslag 1

58 d §. Föresättningar för användningen av utrymmen avsedda för kunder och deltagare för att förhindra spridning av covid-19-epidemin. Utskottet föreslår att en felaktig hänvisningsbestämmelse korrigeras i 1 mom.

58 i §. Nationell tillämpning av EU:s digitala covidintyg. Utskottet föreslår att ett skrivfel i 1 mom. och en felaktig hänvisningsbestämmelse i 5 mom. korrigeras i den finska språkdräkten.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Utskottet korrigerar den svenska språkdräkten i lagförslaget 58 1 § 1 och 2 mom., så att den motsvarar det finskspråkiga lagförslaget.

58 j §. Rätt att behandla uppgifter som ingår i EU:s digitala covidintyg. Enligt paragrafen ska verksamhetsutövaren kontrollera covidintyget med ett läsprogram som är godkänt av Institutet för hälsa och välfärd.

Grundlagsutskottet konstaterar (stycke 30) att om avsikten är att bestämmelsen ska innehålla en lagstadgad uppgift för Institutet för hälsa och välfärd att på ansökan godkänna eller förkasta läsprogram som utvecklats av andra aktörer, måste bestämmelsen preciseras väsentligt. Av bestämmelsen ska det enligt grundlagsutskottet också framgå under vilka förutsättningar läsprogrammet kan godkännas eller förkastas. Av bestämmelsen bör också godkännandets tidsmässiga dimension framgå.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår att 1 mom. preciseras så att det läsprogram som verksamhetsutövaren använder kan ha tagits fram eller godkänts av Institutet för hälsa och välfärd.

Det föreslås att de förutsättningar för läsprogram som föreskrivs i det nuvarande 1 och 3 mom. flyttas till det nya 2 mom., dock så att också informationssäkerheten nämns i momentet.

Till ett nytt 3 mom. överförs från 1 mom. en bestämmelse enligt vilken intygets giltighet kan kontrolleras utan ett elektroniskt läsprogram, om det av tekniska skäl inte är möjligt att göra detta med läsprogrammet. I bestämmelsen görs dessutom en motsvarande precisering som i 1 mom. av Institutet för hälsa och välfärds uppgift.

Det föreslås att det till 5 mom. fogas bestämmelser om Institutet för hälsa och välfärds förfarande för godkännande av läsprogram och om sökandens skyldighet att uppdatera läsprogrammet. Dessutom föreslås det att det till momentet fogas bestämmelser om ändringssökande i samband med beslut om godkännande.

58 l §. Utfärdande av EU:s digitala covidvaccinationsintyg till dem som vaccinerats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller utanför Europeiska unionen. Utskottet föreslår med anledning av grundlagsutskottets utlåtande (stycke 28) att 1 och 2 mom. ändras så att kommunerna är skyldiga att utfärda EU:s digitala covidintyg inte bara för personer som vaccinerats utanför Europeiska unionen utan också för kommuninvånare som vaccinerats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Bestämmelserna i 1 mom. förtydligas dessutom så att de uttryckligen gäller kommuninvånare som har ett intyg över vaccinering i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller utanför Europeiska unionen. Dessutom förtydligas 1 mom. genom att i stället för att ange hela namnet på EU-förordningen hänvisa till 16 g § 5 mom., där samma förordning redan nämns.

Det föreslås att paragrafens rubrik ändras med anledning av tillägget.

I det svenskspråkiga lagförslaget i propositionen saknas hela 58 l §. Paragrafen måste därför fogas till det svenskspråkiga lagförslaget i betänkandet.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

58 m §. Intyg som kan jämföras med EU:s digitala covidintyg. Av de skäl som framgår i övervägandena ovan föreslår utskottet att det till lagen fogas en ny temporär paragraf, vars 1 mom. föreskriver att en utlänning som anländer till Finland med ett intyg enligt 16 a § 1 mom. 1 och 3 punkten i lagen om smittsamma sjukdomar och som inte är stadigvarande bosatt i Finland kan använda det intyget i stället för EU:s digitala covidintyg enligt 58 i §.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken de intyg som avses i paragrafen inte behöver kunna avläsas med ett elektroniskt läsprogram.

Ikraftträdandebestämmelsen. Lagen träder i enlighet med propositionen i kraft vid ingången av 2022. Utskottet föreslår dock att den 58 m § som utskottet föreslår ska fogas till lagen ska tillämpas så snart som möjligt efter det att lagen har stadfästs, det vill säga redan från och med den 23 december 2021.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 226/2021 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 226/2021 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 91 § 1 mom., ~~sådant det lyder i lag 447/2021,~~ samt
fogas till lagen temporärt nya 16 a–16 g §, ett nytt 4 a kap., nya 58 a–58 m och 59 a–59 e §, till 79 § ett nytt 3 mom. samt till lagen nya 87 a och 89 a § som följer:

Betänkande ShUB 36/2021 rd

16 a §

Covid-19-intyg vid ankomst till Finland

En utlänning som är född 2006 eller tidigare och som inte är varaktigt bosatt i Finland ska, i syfte att förhindra spridning av covid-19, vid ankomsten till Finland medföra ett i 16 g § avsett tillförlitligt intyg

1) över att han eller hon har fått en godtagbar covid-19-vaccinationsserie minst sju dygn före ankomsten till Finland,

2) över negativt resultat i ett covid-19-test som har utförts på personen högst 72 timmar före ankomsten till Finland, eller

3) över att han eller hon har haft laboratorieverifierad covid-19 högst sex månader tidigare.

Om en finsk medborgare eller en utlänning som är varaktigt bosatt i Finland medför ett intyg över en godtagbar covid-19-vaccinationsserie som getts minst sju dygn före ankomsten till Finland eller över att han eller hon har haft laboratorieverifierad covid-19 högst sex månader tidigare behöver personen inte delta i ett sådant covid-19-test som avses i 16 b §. Om personen medför ett intyg över negativt resultat i ett covid-19-test som har utförts på personen högst 72 timmar före ankomsten till Finland måste personen delta i ett sådant covid-19-test som avses i 16 d §.

Den myndighet som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar i den kommun eller samkommun som ansvarar för folkhälsoarbetet enligt 5 § i folkhälsolagen och inom vars område man anländer till landet, ansvarar inom ramen för de tillgängliga resurserna för kontrollen av de intyg som avses i 1 mom. och i 16 b § 2 mom. i den omfattning som myndigheten bedömer vara ändamålsenlig för att bekämpa covid-19-epidemin. Myndigheten kan avtala om att uppgifter i anslutning till kontrollen av intyg överförs till någon annan än en myndighet, om det behövs för att trygga skötseln av kommunens eller samkommunens övriga lagstadgade uppgifter och för att säkerställa tillräckliga personella resurser för den överförda uppgiften.

Vid ankomst till Finland ska det intyg som avses i 1 mom. på begäran visas upp för en anställd hos den myndighet i kommunen eller samkommunen som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller för en person som sköter denna myndighets uppgifter. Intyget kan också kontrolleras digitalt. En person i tjänsteförhållande som sköter uppgifter i anslutning till bekämpningen av smittsamma sjukdomar i den nämnda kommunen eller samkommunen får i syfte att kontrollera intyget förbjuda personen att lämna den plats som personen i tjänsteförhållande har anvisat. Förbudet att lämna platsen får gälla i högst tre timmar.

Bestämmelser om nekande av inresa för utlänningar finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengen-gränserna), bestämmelser om avvisning av utlänningar i utlänningslagen (301/2004) och bestämmelser om helhetsbedömning i 146 § 1 mom. i den lagen.

16 b §

Covid-19-test vid ankomst till Finland

Om en person som är född 2006 eller tidigare har anlärt till Finland utan att medföra ett sådant intyg som avses i 16 a § och passerar finska gränsen på ett sådant ställe där kommunen har ordnat covid-19-testning, ska personen delta i ett covid-19-test som ordnas där. Om personen passerar finska gränsen på ett sådant ställe där covid-19-testning inte har ordnats ska personen omedelbart

Betänkande ShUB 36/2021 rd

och dock senast 24 timmar från ankomsten till Finland delta i ett covid-19-test. Den i 16 a § 3 mom. avsedda kommunen eller samkommunen ska ordna de covid-19-test som avses i denna paragraf.

Skyldig att delta i ett sådant covid-19-test som avses i 1 mom. är dock inte en person som vid ankomsten till Finland har med sig ett tillförlitligt intyg enligt 16 g § över en första dos covid-19-vaccin som getts minst 14 dygn före ankomsten till Finland.

För att säkerställa att en person deltar i ett sådant covid-19-test som avses i 1 mom. får en person i tjänsteförhållande som sköter uppgifter i anslutning till bekämpningen av smittsamma sjukdomar i en i 16 a § 3 mom. avsedd kommun eller samkommun förbjuda personen att lämna den plats som personen i tjänsteförhållande har anvisat för covid-19-testning. Förbudet att lämna platsen får gälla i högst tre timmar.

16 c §.

Undantag från skyldigheten att visa upp intyg och delta i test

Intyg enligt 16 a § 1 mom. eller covid-19-test enligt 16 b § krävs dock inte av

1) personer som hör till utländska makters beskickningar eller internationella mellanstatliga organisationer och som åtnjuter personlig immunitet, deras familjemedlemmar eller sådana innehavare av diplomatpass eller tjänstepass som ackrediterats i något annat land än Finland, när de reser genom Finland till sitt tjänsteställe eller hemland,

2) förare inom person- eller godstransporter som är verksamma i transport- eller logistikbranschen, besättningen på fartyg, luftfartyg och tåg när de är i arbete eller avlösande besättning när de är på väg till eller från sina arbetsuppgifter,

3) personer för vilka grunden för inresa är att avvärja en plötslig fara som riktar sig mot samhällets infrastruktur och hotar hälsa eller säkerhet,

4) flygpassagerare, om de inte lämnar flygplatsen,

5) tullmyndigheter vid gränsen mellan Finland och Norge när de utför nödvändiga tjänsteupdrag.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. gäller skyldigheten att visa upp ett intyg eller att delta i ett test inte personer som under de 14 dygn som föregått ankomsten till Finland endast har vistats i länder eller områden där covid-19-incidensen eller utbredningen av en virusvariant i förhållande till covid-19-incidensen eller utbredningen av en virusvariant i Finland inte medför någon särskild risk för spridning av epidemin. Närmare bestämmelser om länder och områden som avses i detta moment utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 d §

Covid-19-test efter ankomst till landet

Om en person född 2006 eller tidigare som har anlänt till Finland inte har ett sådant intyg över vaccinationsserie eller genomgången covid-19 som avses i 16 a § 1 mom. 1 eller 3 punkten och inte har fått ett positivt testresultat av ett covid-19-test enligt 16 b §, ska personen delta i ett covid-19-test tidigast 72 timmar och senast 120 timmar efter ankomsten till landet. Den i 16 a § 3 mom. avsedda kommunen eller samkommunen ska ordna de covid-19-test som avses i denna paragraf.

Personer som avses i 16 c § behöver dock inte delta i det test som avses i 1 mom.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

16 e §

Upplysningsskyldighet

Utöver vad som föreskrivs i 8 § i förvaltningslagen (434/2003) ska den myndighet i den i 16 a § 3 mom. avsedda kommunen eller samkommunen som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar upplysa den som anländer till Finland om hälsosäkra tillvägagångssätt och covid-19-testning samt svara på frågor och förfrågningar som gäller lagen om smittsamma sjukdomar och förfaranden.

16 f §

Undantag som gäller utövande av samernas näring och kultur

Bestämmelserna i 16 a–16 d § tillämpas inte på samer när de utövar sin näring och kultur inom samernas hembygdsområde.

16 g §

Tillförlitligt intyg som gäller covid-19

Ett intyg över covid-19-vaccinationer ska anses vara tillförlitligt om det innehåller uppgift om den vaccinerade personens namn och födelsedatum, om vilket vaccin som getts och om ort och datum för utfärdandet samt är försett med underskrift och stämpel eller motsvarande bestyrkande av den som utfört vaccinationen. Med vaccinationsserie avses det antal vaccindoser som anges i försäljningstillståndet eller en kombination av tidigare genomgången, laboratorieverifierad covid-19 och en godkänd covid-19-vaccindos. En vaccinationsserie ska godkännas, om den har genomförts med ett vaccinpreparat för vilket Europeiska kommissionen har beviljat försäljningstillstånd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 726/2004 om inrättande av unionsförfaranden för godkännande av och tillsyn över humanläkemedel och veterinärmedicinska läkemedel samt om inrättande av en europeisk läkemedelsmyndighetförordning eller som Världshälsoorganisationen har tagit upp på sin lista för användning i nödfall.

Ett intyg över negativt testresultat för covid-19-smitta ska anses vara tillförlitligt om det innehåller uppgift om den testade personens namn och födelsedatum, om använd diagnostisk metod och provtagningstidpunkt och om det laboratorium, den hälsovårdsmyndighet eller den nationella myndighet som utfärdat intyget.

Ett intyg över genomgången covid-19 ska anses vara tillförlitligt om det innehåller uppgift om personens namn och födelsedatum, när personen insjuknade samt ort och datum för utfärdande, och är försett med läkarens underskrift och stämpel eller motsvarande bestyrkande.

Ett intyg som avses i 1–3 mom. eller en bestyrkt översättning av ett sådant intyg ska vara avfattade på finska, svenska eller engelska. Ett intyg som visas upp inom samernas hembygdsområde enligt samiska språklagen (1086/2003) får också vara avfattat på samiska.

Bestämmelser om det digitala covidintyget för Europeiska unionen finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/953 om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination mot, testning för och tillfrisknande från covid-19 (EU:s digitala covidintyg) för att underlätta fri rörlighet under covid-19-pandemin.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Den som är anställd hos den i 16 a § 3 mom. avsedda kommunen eller samkommunen eller som sköter dess uppgifter har rätt att ta del av innehållet i det intyg som personen visar upp, att behandla de i 1–4 mom. avsedda personuppgifter som personen lämnar och att i det register över fall av sjukdomen som avses i 39 § föra in en anteckning om medförande av ett i 16 a § 1 mom. avsett intyg, om behandlingen är nödvändig för utförande av de uppgifter som anges i 16 a–16 e §.

4 a kap.

Ett informationssystem för att effektivare bryta smittkedjor för covid-19 och spåra upp personer som eventuellt exponerats för coronavirus

43 a §

Verkställande av informationssystemet

Institutet för hälsa och välfärd tillhandahåller, godkänner och förvaltar ett informationssystem, bestående av en mobilapplikation med tillhörande bakomliggande system, för uppspårning av personer som eventuellt exponerats för coronavirus. Mobilapplikationen är avgiftsfri för användarna och användningen av den är frivillig.

Användning och överföring av data mellan mobilapplikationen och bakgrundssystemet kräver att användaren gett samtycke till det. Samtycket ges i applikationen. Av samtycket ska det framgå att det har lämnats frivilligt och uttryckligt samt med vetskap om de ändamål för vilka uppgifter som överförts med mobilapplikationen får användas och lämnas ut. Det ska också framgå att samtycket inte har lämnats i samband med kundservice inom social- och hälsovården eller i ett myndighetsförfarande. Samtycket kan när som helst återkallas genom att applikationen tas ur bruk.

Institutet för hälsa och välfärd är personuppgiftsansvarig i fråga om behandlingen av personuppgifter i samband med informationssystemet.

Institutet för hälsa och välfärd svarar för informationssystemets funktion och godkännandet av dess informationssäkerhet och kan ställa närmare funktionella och tekniska krav på systemet samt krav på dess informationssäkerhet.

Institutet för hälsa och välfärd ska se till att informationssystemet används bara så länge som det behövs för att bryta smittkedjor för sjukdomen covid-19.

43 b §

Folkpensionsanstaltens uppgifter i samband med förvaltningen av det bakomliggande systemet

Folkpensionsanstalten ska för Institutet för hälsa och välfärds räkning svara för förvaltningen av det bakomliggande systemet på det sätt som Institutet för hälsa och välfärd bestämmer.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

43 c §

Behandlingen av personuppgifter i samband med användningen av informationssystemet

Vid användningen av informationssystemet får personuppgifter behandlas på det sätt som föreskrivs i detta kapitel för att bryta smittkedjor för sjukdomen covid-19 och för att spåra upp och informera personer som använder applikationen och eventuellt har exponerats för smitta samt för de statistiska ändamål som behövs för att följa hur covid-19-epidemin fortskrider och bedöma informationssystemets funktion. Personuppgifter får användas endast för de ändamål som är förenliga med detta kapitel, och de får inte användas för polisundersökningar, förundersökningar, rättegångar eller andra ändamål som har samband med lagövervakning. Uppgifterna får inte heller användas som enda grund vid beslutsfattande enligt 60 § eller vid annan utövning av offentlig makt som inte hänför sig till ett vårdbeslut som gäller covid-19-smitta.

I samband med användningen av informationssystemet får följande personuppgifter behandlas:

- 1) användarens pseudonyma identifierare,
- 2) pseudonyma identifierare för de andra användare som användaren har träffat samt behövliga uppgifter om mötenas varaktighet och tidpunkten för dem samt styrkan hos bluetooth-signalen från den mobila enheten vid tidpunkten i fråga,
- 3) pseudonyma identifierare för användare som anmält sig vara smittade,
- 4) information som användaren har fått om att han eller hon eventuellt har exponerats,
- 5) namn, telefonnummer, hemkommun och vid behov tillfällig bostadsort samt uppgifter om symtom som en användare har uppgett i samband med en sådan begäran om kontakt som avses i 43 e § 1 mom.,
- 6) i situationer som avses i 43 i § 2 mom. uppgift om de länder som ansluter sig till gränsöverskridande användning av informationssystemet.

De uppgifter som avses i 2 mom. 1, 2 och 4 punkten får sparas i användarens mobila enhet. I det bakomliggande systemet får de uppgifter som avses i 2 mom. 3 och 6 punkten registreras för uppspårning av de applikationsanvändare som eventuellt exponerats för smitta, och de uppgifter som nämns i 2 mom. 5 punkten registreras för utlämnande till en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård i en kommun eller i en samkommun för ett sjukvårdsdistrikt eller till Ålands hälso- och sjukvård i enlighet med 43 e §.

De uppgifter som avses i 2 mom. ska raderas och förstöras inom 21 dygn från det att de har registrerats. Uppgifterna ska dock raderas och förstöras senast när informationssystemet tas ur bruk i enlighet med 43 a § 5 mom.

43 d §

Undantag från meddelandeskyldigheten enligt 22 §

Med undantag från vad som föreskrivs i 22 § behöver den som använder en mobilapplikation som avses i detta kapitel inte meddela de uppgifter som han eller hon har fått med hjälp av informationssystemet till en läkare.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

43 e §

Behandlingen av sådana uppgifter om eventuell exponering som har erhållits med hjälp av informationssystemet

Institutet för hälsa och välfärd har trots sekretessbestämmelserna rätt att till verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård i kommuner och i samkommuner för sjukvårdsdistrikt och till Ålands hälso- och sjukvård lämna ut sådana i 43 c § 2 mom. 5 punkten avsedda uppgifter som behövs för att verksamhetsenheten ska kunna kontakta personer som eventuellt exponerats för smitta för bedömning av deras behov av vård eller av andra åtgärder som behövs med tanke på bekämpningen av covid-19-epidemin.

De uppgifter om eventuell exponering som framgår av en begäran om kontakt enligt 1 mom. får sparas i ett temporärt register som inrättats av en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård i kommunen eller i samkommunen för sjukvårdsdistriktet för att användas när exponerade kontaktas enligt 1 mom. En uppgift ska utan dröjsmål raderas ur registret och förstöras när den inte längre är nödvändig för detta ändamål.

43 f §

Styrningen av det bakomliggande systemets förvaltning

Social- och hälsovårdsministeriet styr och har uppsikt över Folkpensionsanstalten vid fullgörandet av det uppdrag som avses i 43 b §.

43 g §

Bedömningen av informationssystemets informationssäkerhet

Transport- och kommunikationsverket ska bedöma informationssystemets informationssäkerhet innan det tas i bruk i enlighet med lagen om bedömning av informationssäkerheten i myndigheternas informationssystem och datakommunikation (1406/2011).

43 h §

Tillsyn

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utövar tillsyn över informationssäkerheten i informationssystemet.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har rätt att utföra de inspektioner som tillsynen förutsätter och inspektören har rätt att få tillträde till lokaler som är av betydelse för tillsynen och där det förvaras uppgifter som är av betydelse för tillsynen. Inspektioner får dock inte utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur. Vid inspektioner ska 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

Vid inspektionen ska alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. På inspektörens begäran ska dessutom kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen överlämnas till inspektören utan avgift.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

43 i §

Behandlingen av personuppgifter i samband med gränsöverskridande användning av informationssystemet

I samband med användningen av informationssystemet får personuppgifter även behandlas för gränsöverskridande utbyte av uppgifter mellan nationella mobilapplikationer som används för att spåra upp personer som eventuellt exponerats för coronavirussjukdomen och de tillhörande bakomliggande systemen i en annan medlemsstat i Europeiska unionen (EU), en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz genom den samordnade nätsluss som avses i artikel 1.1.j i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2020/1023 om ändring av genomförandebeslut (EU) 2019/1765 vad gäller det gränsöverskridande utbytet av uppgifter mellan nationella mobilapplikationer för kontaktsparning och varning i kampen mot covid-19-pandemin, nedan genomförandebeslutet.

Institutet för hälsa och välfärd kan trots sekretessbestämmelserna lämna ut de i 43 c § 2 mom. 3 och 6 punkten avsedda behövliga uppgifterna till i artikel 7a.4 i genomförandebeslutet avsedda, utsedda nationella myndigheter eller offentliga organ i en annan EU-medlemsstat, en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz för att spåra upp personer som eventuellt exponerats för coronaviruset. Uppgifterna lämnas ut genom den i artikel 1.1.j i genomförandebeslutet avsedda samordnade nätslussen.

Utlämnandet av personuppgifter enligt 2 mom. kräver att användaren gett samtycke till det. Samtycket ges i applikationen. Av samtycket ska det framgå att det har lämnats frivilligt och uttryckligt samt med vetskap om de ändamål för vilka uppgifterna får lämnas ut och användas. Det ska också framgå att samtycket inte har lämnats i samband med kundservice inom social- och hälsovården eller i ett myndighetsförfarande.

58 a §

Temporär begränsning av förplägnadsrörelsers verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom

Utöver vad som föreskrivs i livsmedelslagen och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland ska en sådan utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 1 mom. 6 punkten i lagen om in-kvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland för att förhindra spridning av en allmänfarlig smittsam sjukdom se till att förplägnadsrörelsens lokaler och ytor rengörs och att kunderna har möjlighet att rengöra händerna samt ge kunderna instruktioner om hur man ska hålla ett tillräckligt avstånd och rengöra händerna. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om rengöring av förplägnadsrörelsens lokaler och ytor, om ordnande av möjlighet att rengöra händerna och om de instruktioner som ska ges kunderna.

Utövare av förplägnadsverksamhet ska för att förhindra spridning av en allmänfarlig smittsam sjukdom se till att kundernas ankomst och vistelse ordnas tillräckligt glest, att kundplatserna är belägna tillräckligt långt från varandra och att spridningsrisken i förplägnadsrörelsens verksamhet hålls så liten som möjligt. Om det är nödvändigt för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom, får närmare bestämmelser om de skyldigheter som gäller kundernas ankomst och vistelse, placeringen av kundplatser, begränsningen av spelande av musik och använd-

Betänkande ShUB 36/2021 rd

ning av ljudåtergivning som överröstar kundernas tal och de krav som gäller antalet kundplatser inomhus och utomhus utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet får antalet kunder i förplägnadsrörelser vars huvudsakliga förplägnadsverksamhet består av att mot betalning erbjuda allmänheten alkoholdrycker i en livsmedelslokal enligt livsmedelslagen eller motsvarande lagstiftning i landskapet Åland begränsas med högst 67 procent av det största antal kunder eller personer som anges i det i 18 § i alkohollagen (1102/2017) eller i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland avsedda serveringstillståndet för utrymmena eller delen av utrymmena eller, om förplägnadsrörelsen inte har serveringstillstånd, i en projektbeskrivning som har godkänts i enlighet med de bestämmelser om byggnaders brandsäkerhet som har utfärdats med stöd av 117 b § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) och de bestämmelser om säkerhet vid användning av byggnader som har utfärdats med stöd av 117 d och 117 k § i den lagen eller i enlighet med motsvarande lagstiftning i landskapet Åland. Antalet kunder hos andra förplägnadsrörelser får begränsas med högst 50 procent av det största antal kunder eller personer som följer av de bestämmelser som avses ovan. Om förplägnadsrörelsens huvudsakliga förplägnadsverksamhet varierar vid olika tidpunkter, tillämpas på verksamheten vid respektive tidpunkt den begränsning som gäller för det slag av förplägnadsverksamhet som bedrivs vid tidpunkten i fråga. Närmare bestämmelser om de begränsningar av antalet kunder som avses i denna paragraf och om hur begränsningarna ska riktas får utfärdas genom förordning av statsrådet.

En förplägnadsrörelse ska förkorta öppettiderna och tiderna för servering av alkoholdrycker, om det är nödvändigt för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom och åtgärderna för rengöring av förplägnadsrörelsens lokaler och ytor, hygienanvisningarna, ordnandet av kundplatserna och andra åtgärder inte är tillräckliga för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom. Närmare bestämmelser om de begränsningar som gäller förplägnadsrörelsernas öppettider mellan klockan 18 och klockan 5 och servering av alkoholdrycker mellan klockan 17 och klockan 9 samt om i vilka slag av förplägnadsrörelser begränsningarna ska iakttas får utfärdas genom förordning av statsrådet när de förutsättningar som anges i detta moment uppfylls.

Den begränsning av antalet kunder som avses i 2 mom. får i en förplägnadsrörelse vars huvudsakliga förplägnadsverksamhet består av att erbjuda alkoholdrycker vara större än 50 procent och i en annan förplägnadsrörelse större än 25 procent och den begränsning som avses i 3 mom. får gälla öppettider före klockan 23 och tider för servering av alkoholdrycker före klockan 22 endast om det på riksnivå är nödvändigt att förhindra spridningen av en smittsam sjukdom på grund av en snabb acceleration av epidemin eller en virusvariant som hotar att sprida sig och det inom området i fråga konstateras spridning av virusvarianter bland befolkningen eller sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya smittor inom området.

De begränsningar som föreskrivs med stöd av 2–4 mom. ska vara nödvändiga för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom inom de områden och i de förplägnadsrörelser som begränsningarna gäller.

Varje utövar av förplägnadsverksamhet ska göra upp en skriftlig plan för hur rörelsen genomför de skyldigheter och begränsningar som föreskrivs i fråga om dess verksamhet och användningen av rörelsens utrymmen inomhus och utomhus. Planen ska på begäran visas upp för regionförvaltningsverket och för den polis som utövar tillsyn enligt 11 § i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet eller enligt motsvarande lagstiftning i landskapet Åland. Planen, med undantag av personuppgifter som ingår i den, ska hållas framlagd för kunderna i förplägnadsrörelsen. Närmare bestämmelser om innehållet i planen för genomförande av skyldigheterna och be-

Betänkande ShUB 36/2021 rd

gränsningarna och om hur planen ska göras upp och hållas framlagd utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det som föreskrivs i 2 och 3 mom. gäller inte sådana personalrestauranger som avses i 1 § 3 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och inte heller förplägnadsrörelser försäljning av sådan mat eller dryck som avnjuts någon annanstans.

Det som i 3 mom. föreskrivs om begränsningar av öppettiderna gäller inte förplägnadsrörelser på fartyg och luftfartyg i trafik mellan Finland och utlandet eller i trafik utomlands eller förplägnadsrörelser i anslutning till distributionsstationer för flytande bränsle.

58b §

Tillsyn över förplägnadsrörelser och uppföljning av förutsättningar för begränsningar

Regionförvaltningsverket övervakar fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 a § och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Om det observeras brister eller missförhållanden i fullgörandet av skyldigheterna eller iakttagandet av begränsningarna, kan regionförvaltningsverket förelägga förplägnadsrörelsen att avhjälpa bristerna eller missförhållandena. När föreläggandet meddelas ska det sättas ut en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska utföras. Om bristerna inte har avhjälpits inom utsatt tid eller om skyldigheterna har åsidosatts på ett väsentligt sätt, kan regionförvaltningsverket bestämma att förplägnadsrörelsens förplägnadsverksamhet omedelbart ska avbrytas och att rörelsen ska hållas stängd för kunder högst en månad.

Polisen ska vid behov på regionförvaltningsverkets begäran ge handräckning för att genomföra tillsynen och stänga en förplägnadsrörelse enligt 1 mom.

Statsrådet ska noggrant följa upp huruvida de i 58 a § 2 och 3 mom. avsedda förutsättningarna för begränsningar fortsatt föreligger. Om förutsättningarna inte längre uppfylls, ska statsrådet utan dröjsmål vidta åtgärder för upphävande av 58 a § och de bestämmelser som hänför sig till den. Om de begränsningar som det har föreskrivits om med stöd av 58 a § 2–4 mom. inte längre är nödvändiga i vissa områden eller i den föreskrivna omfattningen, ska statsrådet utan dröjsmål vidta åtgärder för att ändra statsrådets förordning.

58c §

Åtgärder för att förhindra spridning av covid-19-epidemin

En i 3 mom. avsedd aktör som disponerar över sådana utrymmen inomhus som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse eller sådana med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till kunder eller deltagare och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt ska, för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, i sin verksamhet se till att

- 1) kunderna och deltagarna har möjlighet att rengöra händerna,
- 2) kunderna och deltagarna ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta, och
- 3) rengöringen av utrymmen och ytor effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

En i 3 mom. avsedd aktör som disponerar över utrymmen som avses i denna paragraf ska dessutom ordna kundernas och deltagarnas vistelse så att personerna fördelas så glesst som möjligt med beaktande av verksamhetens särdrag och placera eventuella kundplatser tillräckligt långt från varandra.

De skyldigheter som anges ovan i denna paragraf gäller följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte sådana utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 mom. 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland,

2) enskilda näringsidkare,

3) kommuner och samkommuner,

4) religionssamfund,

5) offentligrättsliga inrättningar.

Skyldigheterna enligt denna paragraf gäller dock inte verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Skyldigheterna enligt denna paragraf får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Aktörer som disponerar över stationer, terminaler och andra motsvarande utrymmen inomhus eller avgränsade utrymmen utomhus där passagerare stiger på eller av ett trafikmedel ska tillsammans med leverantörer av transporttjänster som avses i 2 § 1 punkten i lagen om transportservice och leverantörer av trafiktjänster som avses i 2 § 3 punkten i den lagen samt de tjänsteleverantörer som avses i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland se till att det för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 vidtas arrangemang för styrningen av passagerarna när de stiger av och på ett trafikmedel. Skyldigheterna enligt denna paragraf tillämpas inte på användningen av de utrymmen som är avsedda för resande i trafikmedel avsedda för persontrafik. Bestämmelser om åtgärder i persontrafik för förhindrande av spridning av sjukdomen covid-19 finns i 58 e §.

Närmare bestämmelser om ordnande av möjlighet att rengöra händerna, om instruktioner till kunder och deltagare samt om rengöring av utrymmen och ytor får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Genom förordning av statsrådet får det också utfärdas närmare bestämmelser för dem som disponerar över stationer, terminaler och andra därmed jämförbara utrymmen och för i 58 e § avsedda tjänsteproducenter inom trafiken om deras detaljerade skyldigheter enligt 1 och 2 mom. i denna paragraf i fråga om stationer för trafik, terminaler och andra motsvarande utrymmen inomhus samt den i 6 mom. angivna styrningen av passagerare.

58 d §

Förutsättningar för användningen av utrymmen avsedda för kunder och deltagare för att förhindra spridning av covid-19-epidemin

Om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 c § och andra åtgärder som redan vidtagits inte är tillräckliga och om det för att förhindra spridning av covid-19-epidemin när de kriterier som anges i 2 mom. uppfylls är nödvändigt, kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som avses i 4 mom., enligt vilket användningen av utrymmen som är öppna för all-

Betänkande ShUB 36/2021 rd

mänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse ska ordnas så att man kan förebygga risk för smitta till följd av närkontakt mellan kunder och de som deltar i verksamheten samt sällskap. Av beslutet ska det framgå att aktören kan fullgöra sin skyldighet genom begränsning av antalet kunder, genom arrangemang som gäller antalet kundplatser eller utrymmena eller på något annat sätt som beaktar särdragen i verksamheten. I beslutet ska det dessutom redogöras för vad som avses med utrymmen som är öppna för allmänheten och utrymmen avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse. Regionförvaltningsverket kan fatta motsvarande beslut inom sitt område, om åtgärder är nödvändiga inom flera kommuners område. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område.

Ett beslut som avses i 1 mom. får fattas, om det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras betydande sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området.

I 1 mom. avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse är

- 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare,
- 2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt,
- 3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g § 4 mom. oberoende av antalet kunder eller deltagare.

Ett beslut som avses i 1 mom. förpliktar följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

- 1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 mom. 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet eller i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland,
- 2) enskilda näringsidkare,
- 3) kommuner och samkommuner,
- 4) religionssamfund,
- 5) offentligrättsliga inrättningar.

Ett beslut som avses i 1 mom. tillämpas dock inte på läroanstalternas verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Ett beslut som avses i 1 mom. får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Ett beslut som avses i 1 mom. får fattas för högst en månad åt gången. Beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i denna paragraf inte längre uppfylls.

58e §

Åtgärder som gäller persontrafik och som syftar till att förhindra spridning av covid-19-epidemin.

En leverantör av transporttjänster som avses i 2 § 1 punkten i lagen om transportservice och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland och den som bedriver trafik på uppdrag av leveran-

Betänkande ShUB 36/2021 rd

tören ska, om denne har ett verksamhetsställe i Finland eller annars står under finsk jurisdiktion eller trafikerar en tjänst med avgångs- eller ankomstplats i Finland eller som går via Finland, för att förhindra spridning av covid-19-epidemin i sin verksamhet se till att

1) utrymmen och ytor som är avsedda att användas av trafikmedlets passagerare rengörs regelbundet och rengöringen effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga så att en tillräcklig hygiennivå uppnås och bibehålls samt att andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta iakttas, och

2) passagerarna erbjuds möjlighet att bibehålla en tillräcklig hygiennivå i trafikmedlet samt ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna, om användning av ansiktsskydd och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta i trafikmedlet.

Närmare bestämmelser om detaljerna i fråga om de skyldigheter som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

58f §

Temporär begränsning av antalet passagerare för att förhindra spridning av covid-19-epidemin

Om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 e § och andra åtgärder som redan har vidtagits inte är tillräckliga och om det är nödvändigt för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, kan Transport- och kommunikationsverket fatta ett beslut genom vilket det största tillåtna antal passagerare som en i 1 mom. i den paragrafen avsedd leverantör av transporttjänster eller den som bedriver trafik på uppdrag av leverantören får ta ombord på ett trafikmedel begränsas.

Ett beslut som avses i 1 mom. får fattas, om det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras betydande sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området.

Samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt ska utan dröjsmål meddela Transport- och kommunikationsverket om att en situation som avses i 2 mom. 2 punkten föreligger eller att det finns en motiverad risk för att en sådan situation uppkommer inom området.

Transport- och kommunikationsverket får fatta beslut om skyldighet att begränsa antalet passagerare till högst hälften av det största antal passagerare som får tas ombord på trafikmedlet. Beslutet får gälla endast trafikmedel som används för samtidig transport av fler än 10 personer.

Transport- och kommunikationsverket ska när det fattar beslutet och avväger begränsningen av antalet passagerare ta hänsyn till

1) incidensen av smittfall inom de områden där trafiken huvudsakligen bedrivs och där passagerare kan tas ombord,

2) möjligheterna att undvika närkontakter mellan passagerarna med beaktande av resans längd, trafikmedlets konstruktion, möjligheten att placera passagerare i olika avdelningar, antalet sitt- och ståplatser samt andra omständigheter som påverkar passagerarnas placering i trafikmedlet, och

3) åtgärder som leverantörerna av transporttjänster eller de som bedriver trafik på uppdrag av leverantörerna har vidtagit enligt 58 e § för att begränsa närkontakterna mellan passagerare, säkerställandet av tillgången till den information enligt 24 § som behövs för att spåra eventuella exponerade personer på basis av en personlig platsreservering, användning av ansiktsskydd och andra regionala metoder för att förhindra spridning av sjukdom.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Ett beslut som har meddelats med stöd av denna paragraf får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

En leverantör av transporttjänster som avses i 58 e § eller den som bedriver trafik på uppdrag av leverantören ska genom arrangemang som är lätta att observera och övervaka säkerställa att antalet passagerare begränsas i enlighet med vad som anges i beslutet.

Ett beslut som avses i 1 mom. får fattas för högst en månad åt gången. Beslutet ska omedelbart upphävas om kriterierna för beslutets giltighet inte längre uppfylls.

58 g §

Temporär stängning av utrymmen för kunder och deltagare i syfte att förhindra spridning av covid-19-epidemin

Om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 d § och andra åtgärder som redan har vidtagits inte kan anses vara tillräckliga på grund av en särskild spridningsrisk i anslutning till verksamheten och om det när de kriterier som anges i 2 mom. uppfylls är nödvändigt för att förhindra en okontrollerad spridning av covid-19-epidemin, kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som utövar i 4 mom. avsedd verksamhet och disponerar över utrymmen, enligt vilket sådana utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalar som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse ska stängas för kunder och deltagare. Utöver det som föreskrivs i 44 § i förvaltningslagen ska det i beslutet anges vad som avses med verksamhet som utgör en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19 och med utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse. Regionförvaltningsverket kan fatta motsvarande beslut inom sitt område, om åtgärder är nödvändiga inom flera kommuners område. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område.

Ett beslut som avses i 1 mom. får fattas endast om

1) det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya smittor inom området, och

2) antalet smittfall inom sjukvårdsdistriktets område enligt en sakkunnigbedömning bedöms leda till att behovet av sjukhusvård och intensivvård ökar i betydande grad, till att social- och hälsovårdspersonalens tillräcklighet eller omsorgen om klienter eller vården av patienter väsentligt äventyras eller till någon annan motsvarande överbelastning av social- och hälsovårdssystemet.

Samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt ska utan dröjsmål meddela kommunerna och regionförvaltningsverket inom sitt område om att en situation som avses i 2 mom. föreligger eller att det finns en motiverad risk för att en sådan situation uppkommer.

Ett beslut som avses i 1 mom. förpliktar aktörer som disponerar över utrymmen när de bedriver idrotts- eller sportverksamhet som avses i 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2–6 punkten i följande utrymmen:

1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,

Betänkande ShUB 36/2021 rd

- 2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättningars bassängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,
- 3) dansställen samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp,
- 4) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparker utrymmen inomhus,
- 5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,
- 6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

När ett beslut som avses i 1 mom. fattas ska hänsyn tas till känd sakkunskap om huruvida kundernas eller deltagarnas fysiska närhet till varandra, antalet personer som samtidigt befinner sig på plats eller deras placering i utrymmet i övrigt eller spridning av sjukdomen via ytor utgör en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19, samt till om det i verksamheten eller i de utrymmen som används för den finns en särskild risk för att betydande smittkedjor uppkommer.

Ett beslut som avses i 1 mom. gäller inte professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Ett beslut som avses i 1 mom. får fattas för högst två veckor åt gången. Det ska noga följas upp att beslutet är aktuellt och beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i denna paragraf inte längre uppfylls.

Närmare bestämmelser om den verksamhet och de utrymmen som avses i 4 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

58 h §

Plan för åtgärder för att förhindra spridning av covid-19-epidemin

Om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket har fattat ett beslut som avses i 58 d § 1 mom., ska den aktör som disponerar över utrymmen avsedda för kunder eller deltagare och den aktör som använder utrymmena i sin verksamhet utarbeta en skriftlig plan för hur aktören fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställts i beslutet.

En i 58 c § 6 mom. avsedd aktör som disponerar över utrymmen och leverantör av transport- eller trafiktjänster ska i samarbete utarbeta en skriftlig plan för hur de fullgör de skyldigheter som avses i det momentet. Tjänsteleverantören ska foga planen till den plan som leverantören utarbetar med stöd av 18, 18 a, 58, 66 eller 129 § i lagen om transportservice eller motsvarande lagstiftning i landskapet Åland.

Den plan som avses i denna paragraf ska på begäran visas för kommunen, regionförvaltningsverket och Transport- och kommunikationsverket. Planen, med undantag av personuppgifter som ingår i den, ska i utrymmet hållas framlagd för kunderna och dem som deltar i verksamheten.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av den plan som avses i denna paragraf får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

58 i §

Nationell tillämpning av EU:s digitala covidintyg

EU:s digitala covidintyg ska vid nationell tillämpning visa att personen har fått en full vaccinationsserie som avses i 16 § 1 mom. minst sju dagar tidigare, har fått ett negativt coronatestresultat högst 72 timmar tidigare eller har haft laboratorieverifierad covid-19 högst sex månader tidigare

Om en verksamhetsutövare i sin verksamhet förutsätter att kunder eller deltagare i verksamheten som är 16 år eller äldre för att få tillträde till en offentlig tillställning eller till utrymmet i fråga under dess öppettider visar upp ett intyg enligt 1 mom., tillämpas inte restriktioner som berör kunders ankomst och vistelse, placeringen av kundplatser samt användning av ljudåtergivning som överröstar kundernas tal samt musik, begränsning av antalet kundplatser inomhus och utomhus samt begränsning av öppettider och serveringstider som det föreskrivits om i förordningar som utfärdats med stöd av 58 a § 2 och 3 mom. eller restriktioner som berör begränsning av antalet deltagare eller deras placering och som meddelats genom myndighetsbeslut enligt 58 eller 58 d § i syfte att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, på den offentliga tillställningen, det utrymmet eller den verksamheten. Om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket med stöd av 58 § helt har förbjudit att en offentlig tillställning ordnas, får dock inga undantag från de restriktioner som meddelats i beslutet göras genom krav på att intyg visas upp. Verksamhetsutövaren ska vägra en kund eller deltagare som inte visar upp ett intyg tillträde till den offentliga tillställningen eller utrymmet.

Uppvisande av ett intyg som avses i 1 mom. får på det sätt som avses i 2 mom. krävas för tillträde till följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus och utomhus som används för offentliga tillställningar,
- 2) förplägnadsrörelser,
- 3) gym och andra utrymmen inomhus som används för idrott eller motion,
- 4) allmänna bastur samt bassängutrymmen i simhallar, utomhusbad och badinrättningar samt omklädningsrum i omedelbar anslutning eller närhet till dem,
- 5) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp,
- 6) nöjes- och temaparker, tivolin samt utrymmen inomhus vid djurparker,
- 7) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,
- 8) muséer, utställningsutrymmen och andra motsvarande kulturutrymmen.

I den plan som avses i 58 h § i ska verksamhetsutövaren ange att verksamhetsutövaren kräver att kunder och deltagare i verksamheten visar upp ett sådant intyg som avses i 1 mom.

Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas om den tidsperiod under vilken, med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom., skyldigheter och restriktioner som meddelas genom myndighetsbeslut enligt 58 och 58 d § och om vilka det föreskrivs i förordningar med stöd av 58 a § 2 och 3 mom., gäller berörda offentliga tillställningar, utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att ett sådant intyg som avses i 1 mom. visas upp. En förutsättning för utfärdande av förordning är att det till följd av en överraskande och betydande försvagning av covid-19-vaccinationsprogrammets effekt är uppenbart att enbart skyldigheten att visa upp intyg enligt 1 mom. inte tillräckligt förhindrar spridning av sjukdomen covid-19, och att det är nödvändigt för att antingen riksomfattande eller inom ett visst område förhindra spridning av sjukdomen samt en allvarlig överbelastning av hälso- och sjukvården som äventyrar befolkning-

Betänkande ShUB 36/2021 rd

ens hälsa. Institutet för hälsa och välfärd ska utan dröjsmål underrätta statsrådet om det anser att en sådan situation eller en grundad risk för den föreligger. Statsrådets förordning får vara i kraft högst en månad i taget. Statsrådet ska noggrant följa med förordningens aktualitet och upphäva förordningen omedelbart, om förutsättningarna enligt denna paragraf inte längre uppfylls.

58 j §

Rätt att behandla uppgifter som ingår i EU:s digitala covidintyg.

Sådana verksamhetsutövare vilkas verksamhet omfattas av en restriktion eller ett föreläggande enligt en förordning som utfärdats med stöd av 58 a § 2 och 3 mom. eller ett myndighetsbeslut enligt 58 eller 58 d §, deras anställda och de som sköter uppgifter för dem som med stöd av denna lag har rätt att kräva att kunder och deltagare i verksamhet visar upp EU:s digitala covidintyg har rätt att kontrollera att intyget är i kraft. För behandling av personuppgifter som antecknats i intyget krävs dessutom att kunden eller deltagaren i verksamheten informeras. Personuppgifter får endast behandlas för att kontrollera intygets giltighet och för att kontrollera om förutsättningarna för tillträde till utrymmet uppfylls. Intyget ska granskas så att verksamhetsutövaren använder ett läsprogram som Institutet för hälsa och välfärd har tagit fram eller godkänt, ~~som gör att verksamhetsutövaren endast kan se personens namn och om intyget är giltigt. Om det av tekniska skäl inte är möjligt att kontrollera intyget med ett läsprogram som Institutet för hälsa och välfärd har godkänt, får intygets giltighet kontrolleras utan ett elektroniskt läsprogram.~~

Läsprogrammet får visa verksamhetsutövarens företrädare endast namnet på den person som antecknats i intyget och uppgift om intygets giltighet. Läsprogrammet ska vara informationssäkert på så sätt att uppgifterna i intyget inte kan registreras eller sparas med hjälp av läsprogrammet och så att intyget inte kan behandlas för något annat användningsändamål. (Nytt 2 mom.)

Om det av tekniska skäl inte är möjligt att kontrollera intyget med ett läsprogram som Institutet för hälsa och välfärd har tagit fram eller godkänt, får intygets giltighet kontrolleras utan ett elektroniskt läsprogram. (Nytt 3 mom.)

Verksamhetsutövare, deras anställda och de som sköter uppgifter för dem, som har rätt att kräva att kunder och deltagare i verksamhet visar upp EU:s digitala covidintyg, har också rätt att kontrollera identiteten hos kunder och deltagare i verksamheten.

~~Uppgifterna i intyget får inte registreras, lagras eller behandlas i något annat syfte.~~

Godkännande av läsprogrammet ska sökas skriftligen hos Institutet för hälsa och välfärd. Institutet för hälsa och välfärd ska godkänna läsprogrammet, om det uppfyller kraven i 2 mom. Sökanden ska genom sin ansökan förbinda sig till att datainnehållet i de intyg som är kompatibla med EU:s vid varje tidpunkt gällande digitala covidintyg uppdateras i läsprogrammet utan obefogat dröjsmål. Ett skriftligt intyg ska utfärdas över godkännandet. Intyget gäller tills vidare. Om läsprogrammet inte uppfyller kraven i 2 mom. ska ansökan avslås. Omprövning av beslutet får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Beslutet kan verkställas omedelbart, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten av beslutet. (Nytt 5 mom.)

Betänkande ShUB 36/2021 rd

58 k §

Anordnande av coronatest för att få ett covidintyg

Kommunen ska avgiftsfritt ordna den covid-19-testning som i kommunen bosatta barn i åldern 16 och 17 år som inte har fått en full vaccinationsserie enligt 16 g § 1 mom. och de personer som av medicinska skäl inte kan ta ett covid-19-vaccin behöver för att få det covidintyg som avses i 58 i § 1 mom

58 l § (Ny)

Utfärdande av EU:s digitala covidvaccinationsintyg till dem som vaccinerats i en medlemsstat i Europeiska unionen eller utanför Europeiska unionen

En kommun ska till en sådan kommuninvånare som avses i 14 § i folkhälsolagen och som har ett intyg över vaccinering i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en stat utanför Europeiska unionen, på begäran av invånaren, utfärda EU:s digitala covidvaccinationsintyg enligt artikel 5 i den förordning som nämns i 16 g § 5 mom., om villkoren i artikel 8.1 i den förordningen uppfylls och vaccinationen har genomförts med ett sådant vaccinpreparat som avses i 16 g § 1 mom.

Ett i 1 mom. avsett intyg eller en bestyrkt översättning av ett intyg över en vaccination som erhållits i en medlemsstat i Europeiska unionen eller utanför Europeiska unionen ska vara avfattat på finska, svenska eller engelska. Ett intyg som visas upp inom samernas hembygdsområde enligt samiska språklagen (1086/2003) får också vara avfattat på samiska.

Ett ärende som gäller utfärdande av EU:s digitala covidvaccinationsintyg enligt 1 mom. ska behandlas utan dröjsmål.

När EU:s digitala covidvaccinationsintyg enligt 1 mom. utfärdas i enlighet med ansökan, ges sökanden inte något separat förvaltningsbeslut och inte heller någon besväransvisning.

58 m § (Ny)

Intyg som kan jämföras med EU:s digitala covidintyg

En utlänning som inte är stadigvarande bosatt i Finland kan i stället för EU:s digitala covidintyg använda ett i 16 a § 1 mom. 1 eller 3 punkten avsett tillförlitligt intyg som gäller covid-19 enligt 16 g § som han eller hon hade med sig vid ankomsten till landet.

Vad som i 58 j § föreskrivs om kontroll av intyg med hjälp av ett elektroniskt läsprogram gäller inte kontroll av intyg som avses i 1 mom.

59 a §

Tillsyn

Regionförvaltningsverket och kommunen övervakar inom sina verksamhetsområden fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 §, 58 c

Betänkande ShUB 36/2021 rd

§ 1 och 2 mom., 58 d och 58 g §, 58 h § 1 mom. och 58 i § samt iakttagandet av beslut som gäller dessa.

Transport- och kommunikationsverket och kommunen övervakar fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som anges i 58 c § 6 mom., 58 e och 58 f § samt 58 h § 2 mom. samt iakttagandet av beslut som gäller dessa.

Kommunen, regionförvaltningsverket och Transport- och kommunikationsverket ska samarbeta när de övervakar att denna lag följs.

Polisen övervakar att de beslut som meddelats med stöd av 58 och 58 d § och de skyldigheter som fastställs i 58 c § 2 mom. iakttas i fråga om förbud mot offentliga tillställningar och allmänna sammankomster och i fråga om skyldigheter och begränsningar som gäller publikens storlek och antalet personer samt upprätthållande av avstånd.

59b §

Inspektioner

Regionförvaltningsverket, kommunen och Transport- och kommunikationsverket får inspektera den verksamhet enligt denna lag som utövas av en aktör som de övervakar med stöd av 59 a § samt de utrymmen som används i verksamheten.

En inspektör ska ges tillträde till de utrymmen på verksamhetsstället som skyldigheterna eller begränsningarna gäller. Vid inspektionen ska trots sekretessbestämmelserna alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. På inspektörens begäran ska dessutom trots sekretessbestämmelserna kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen överlämnas till inspektören utan avgift. Inspektören har rätt att fotografera under inspektionen. Inspektioner får inte förrättas i utrymmen som används för boende av permanent natur. Vid inspektioner ska 39 § i förvaltningslagen iakttas. En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan.

Utöver det som föreskrivs i 2 mom. får Transport- och kommunikationsverket vid en inspektion ta hjälp av utomstående experter på det sätt som anges i 196 § 4 och 5 mom. i lagen om transportservice.

De kommunala myndigheter som är behöriga med stöd av 7 § i hälsoskyddslagen (763/1994) och 32 § i livsmedelslagen får i samband med de inspektioner de gör med stöd av de lagarna kontrollera att i denna lag avsedda skyldigheter fullgörs och begränsningar iakttas samt att beslut om dessa iakttas. Bestämmelser om dessa myndigheters rätt att meddela förelägganden och använda tvångsmedel finns i 59 d § 1 och 2 mom.

De myndigheter som avses i 4 mom. och den myndighet som avses i 59 d § 1 mom. får förrätta en inspektion också på begäran av regionförvaltningsverket eller Transport- och kommunikationsverket.

59c §

Förelägganden och tvångsmedel

Om det observeras brister eller missförhållanden i fullgörandet av skyldigheterna enligt 58 c § 1 mom., kan regionförvaltningsverket och kommunen meddela ett föreläggande om att bristerna eller missförhållandena ska avhjälpas. Om det observeras brister eller missförhållanden i fullgö-

Betänkande ShUB 36/2021 rd

randet av skyldigheterna enligt 58 c § 6 mom. eller 58 e §, kan föreläggandet om att bristerna eller missförhållandena ska avhjälpas meddelas av kommunen och Transport- och kommunikationsverket.

Regionförvaltningsverket och kommunen kan meddela ett föreläggande om avhjälpande av brister eller missförhållanden som observerats i iakttagandet av ett beslut som fattats med stöd av 58, 58 d eller 58 g § eller en skyldighet enligt 58 i §. Detsamma gäller Transport- och kommunikationsverket och kommunen i fråga om iakttagandet av ett beslut som fattats med stöd av 58 f §. Regionförvaltningsverket och kommunen kan dessutom när det gäller skyldigheterna enligt 58 h § 1 mom. och Transport- och kommunikationsverket när det gäller skyldigheterna enligt 58 h § 2 mom. meddela ett föreläggande om att de brister eller missförhållanden som observerats i fullgörandet ska avhjälpas. För tillsynen enligt denna lag kan regionförvaltningsverket och kommunen trots sekretessbestämmelserna förelägga verksamhetsutövaren att kontrollera identiteten hos kunder och personer som deltar i verksamheten och giltighetstiden för EU:s digitala covidintyg, om det vid kontrollen uppstår misstanke om att kundernas och deltagarnas digitala covidintyg inte har kontrollerats och de fastställda skyldigheterna och begränsningarna inte har iakttagits.

När ett föreläggande som avses i 1 och 2 mom. meddelas ska det sättas ut en tidsfrist inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Tidsfristen ska vara skälig med hänsyn till bristens eller missförhållandets karaktär samt arten av den verksamhet föreläggandet gäller.

Om de brister eller missförhållanden som avses i 1 mom. inte har avhjälpits inom utsatt tid och om skyldigheterna har åsidosatts väsentligt, kan kommunen, regionförvaltningsverket och Transport- och kommunikationsverket bestämma att verksamheten i fråga omedelbart ska avbrytas och att utrymmet i fråga ska hållas stängt för kunder eller andra deltagare i den övervakade verksamheten högst en månad, om det är nödvändigt för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom. Om brister eller missförhållanden som avses i 2 mom. i fråga om åtgärder som bestämts med stöd av 58 d eller 58 f § inte har avhjälpits inom utsatt tid och skyldigheterna har åsidosatts väsentligt, kan den myndighet som fattat beslutet meddela ett motsvarande föreläggande, om det är nödvändigt för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom. Ett föreläggande som avses i detta moment får inte gälla utrymmen som används för religionsutövning.

Regionförvaltningsverket, kommunen och Transport- och kommunikationsverket kan förena ett beslut som meddelats med stöd av 1–4 mom. med vite. Bestämmelser om vite finns i viteslagen (1113/1990).

Om kommunen, regionförvaltningsverket eller Transport- och kommunikationsverket i samband med en inspektion eller i övrigt får kännedom om att en skyldighet eller begränsning som en annan myndighet har bestämt med stöd av 58, 58 d, 58 f eller 58 g § åsidosatts i betydande grad, ska kommunen eller verket trots sekretessbestämmelserna underrätta den myndighet som bestämt om skyldigheten eller begränsningen om saken. Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet samt Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska trots sekretessbestämmelserna underrätta kommunen, om centret eller verket i samband med en inspektion som det förrättar med stöd av en annan lag eller i övrigt får kännedom om att skyldigheterna eller begränsningarna enligt 58 c § i betydande grad åsidosatts i samband med verksamhet som centret eller verket övervakar, samt underrätta den kommun eller det regionförvaltningsverk som fattat beslutet att en skyldighet eller begränsning som bestämts med stöd av 58 eller 58 d § har åsidosatts i betydande grad.

Om ett beslut om offentliga tillställningar eller allmänna sammankomster som har fattats med stöd av 58 § inte iakttas, har polisen rätt att förhindra, avbryta eller avsluta en offentlig tillställning eller en allmän sammankomst. En polisman har också rätt att befälla en folksamling att

Betänkande ShUB 36/2021 rd

skingra sig eller flytta på sig, om en offentlig tillställning eller allmän sammankomst strider mot ett beslut som fattats med stöd av den paragrafen. Om folksamlingen inte lyder en befallning att skingra sig eller att flytta på sig har en polisman rätt att med maktmedel skingra folksamlingen samt gripa personer som tredska. Polisen ska om möjligt avgränsa sina åtgärder till att gälla endast dem som genom sitt uppträdande orsakar behovet att skingra folksamlingen eller be den flytta på sig.

Bestämmelser om en polismans rätt att skingra en folksamling, om en offentlig tillställning eller en allmän sammankomst som avses i 7 mom. äventyrar allmän ordning och säkerhet eller utgör ett hinder för trafiken, finns i 2 kap. 9 § i polislagen (872/2011).

Regionförvaltningsverket, kommunen och Transport- och kommunikationsverket har rätt att få handräckning av polisen för förrättande av en inspektion som avses i 59 b §, för avbrytande av en verksamhet som avses i 59 c § 4 mom. och för stängning av ett utrymme som avses i 58 g §.

59 d §

Behörig kommunal myndighet

Det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar svarar för kommunens tillsyn enligt 59 a § och utövar befogenheter enligt 59 b och 59 c §, om inte kommunen med stöd av kommunallagen (410/2015) beslutar något annat.

Kommunfullmäktige kan ge en myndighet som avses i 1 mom. rätt att överföra behörigheten enligt 59 c § 1 och 2 mom. vidare till den läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar i kommunen, till någon annan tjänsteinnehavare i kommunen, till ett kommunalt organ eller till en sektion i ett kommunalt organ. En kommun kan också avtala med en annan kommun eller en samkommun om att sådan behörighet anförtros en tjänsteinnehavare i den kommunen eller samkommunen. En samkommun kan ingå ett sådant avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke till det.

De kommunala myndigheter som med stöd av 59 a–59 d § deltar i tillsynen får trots sekretessbestämmelserna lämna de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen till de andra myndigheter som deltar i kommunens tillsyn enligt denna lag samt till de myndigheter i andra kommuner och samkommuner som deltar i tillsynen enligt denna lag.

59 e §.

Rätt att få information

Regionförvaltningsverket, de kommunala myndigheter som deltar i tillsynen enligt denna lag och Transport- och kommunikationsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att få de upplysningar som är nödvändiga för tillsynen enligt 59 a–59 d § av den som är föremål för en skyldighet enligt 58 c, 58 e eller 58 i § samt av den som med stöd av 58, 58 d, 58 f eller 58 g § är föremål för ett beslut. Upplysningarna ska lämnas utan dröjsmål och avgiftsfritt.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

79 §

Statens deltagande i särskilda kostnader

Staten svarar för de kostnader som 16 a, 16 b, 16 d och 16 e § medför för kommuner och samkommuner.

87 a §

Underlåtenhet att delta i covid-19-test

En myndig person som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet försummar den skyldighet att delta i covid-19-test som avses i 16 b § 1 mom. eller 16 d § 1 mom. ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för underlåtenhet att delta i covid-19-test dömas till böter.

89 a §

Handräckning i samband med åtgärder som gäller covid-19

Utöver det som föreskrivs i 89 § har polisen för utförande av ett handräckningsuppdrag rätt att

- 1) ge handräckning för att säkerställa att det förbud att lämna platsen som avses i 16 a § 4 mom. och 16 b § 3 mom. iakttas,

- 2) stoppa fordon och reglera trafiken för att säkerställa att de åtgärder som anges i 16 a och 16 b § kan utföras.

Gränsbevakningsväsendet och Tullen har rätt att ge handräckning för att säkerställa att förbudet att lämna platsen enligt 16 a § 4 mom. och 16 b § 3 mom. iakttas.

91 §

Verkställighet av beslut

Beslut enligt 16, 57, 58, 58 b, 58 d, 58 f, 58 g, 59, 60–67 och 69–71 § får verkställas genast även om de överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022 och gäller till den 30 juni 2022. Lagens 58 m § tillämpas dock från och med den 23 december 2021.

2.

Lag

om temporär ändring av lagen om transportservice

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i lagen om transportservice (320/2017) ikraftträdandebestämmelsen, sådan den lyder i lag 676/2021, som följer:

179 a §

Anmälan om tidtabeller och rutter under covid-19-epidemin

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021 och gäller till och med den 31 december 2021. 179 a § gäller dock till och med den 30 juni 2022. 179 a § gäller dock till och med den 30 juni 2022. Behörighetsbrev, certifikat över specialbehörighet och kompetensbevis som beviljats eller förlängts med stöd av lagen förblir i kraft i enlighet med de villkor som anges i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20.

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bereder och lämnar en proposition till riksdagen med förslag till bestämmelser med stöd av vilka det i samband med inresa utfärdas intyg som kan jämföras med covidintyg för personer som anländer till Finland med ett intyg enligt 16 a § 1 mom. 1 och 3 punkten i lagen om smittsamma sjukdomar.

Betänkande ShUB 36/2021 rd

Helsingfors 14.12.2021

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Kim Berg sd
medlem Arja Juvonen saf
medlem Pia Kauma saml
medlem Noora Koponen gröna (delvis)
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Merja Kyllönen vänst
medlem Aki Lindén sd
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Petri Honkonen cent (delvis)
ersättare Petri Huru saf.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen
utskottsråd Päivi Salo
utskottsråd Harri Sintonen.

Betänkande ShUB 36/2021 rd Reservation /saf

Reservation

Motivering

På grund av det förändrade sjukdomsläget och i synnerhet på grund av att omikronvarianten sprids anser Sannfinländarnas utskottsgrupp att den aktuella propositionen är dåligt motiverad när det gäller bestämmelserna om den nationella användningen av EU:s covidintyg.

I synnerhet bestämmelserna om den nationella användningen av EU-covidintyget är dessutom förknippade med många problem i anslutning till de grundläggande fri- och rättigheterna och det praktiska genomförandet. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att propositionen är förknippad med frågor som är oklara med tanke på likabehandlingen av medborgarna och att användningen av covidintyget i värsta fall kan skapa en falsk känsla av säkerhet, eftersom också den som fått vaccinet kan smitta eller bli smittad. Vidare riskerar de som på grund av sitt hälsotillstånd inte har kunnat ta vaccinet bli ojämnt behandlade.

Enligt Institutet för hälsa och välfärd kan vaccinernas skyddseffekt mot vissa varianter vara sämre, men vaccinerna skyddar dock effektivt den vaccinerade personen särskilt mot allvarliga former av coronavirussjukdomen. Därför är det motiverat att öka användningen av antigensnabbtest i stället för att använda s.k. coronapass eller som ett alternativ i situationer där det är särskilt nödvändigt att säkerställa att personen inte är akut smittad. Resultatet av ett antigensnabbtest kan fås inom cirka 15 minuter från testet och testresultatet gör det möjligt att konstatera akut coronavirussmitta, medan det negativa coronatestresultat som fått upp till 72 timmar tidigare i den föreslagna regleringen inte betyder att personen inte har kunnat smittas under de tre dygn som följer på testresultatet.

Krav på ett andra test

Sakkunniga lyfte återigen fram att ett andra test, som enligt 16 d § i vissa situationer krävs 72–120 timmar efter inresa till Finland, inte längre behövs i det nuvarande epidemiologiska läget och inte representerar ett förnuftigt bruk av resurserna. Institutet för hälsa och välfärd har anfört att dess redan föråldrade kalkyler felaktigt har använts som motivering till propositionen. Dessutom har Institutet för hälsa och välfärd framfört att om man vill åstadkomma verkliga effekter för att minska smitta i landet, bör resurserna riktas så att arbetsgivare eller verksamhetsställen för långvariga gästarbetare och utkommenderade förutsätts ordna testning och ett negativt resultat i Finland. Det skulle vara en förutsättning för att arbetet ska kunna inledas, oberoende av vaccinationsintyg eller förhandstest. Genom denna enkla metod kan man förebygga största delen av de arbetsplatsepidemier som på olika håll i Finland har drabbat stora internationella arbetsplatser. Sannfinländarnas utskottsgrupp håller med Institutet för hälsa och välfärd och anser att det inte finns något väl grundat behov av att kräva ett andra test och att paragrafen därför måste strykas.

Bristfälliga bestämmelser och konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna

Det uppenbara syftet med covidintyget har i andra europeiska länder varit att öppna vissa tjänster för vaccinerade och personer som haft covid-19 tidigare än vad som annars hade varit möjligt.

Betänkande ShUB 36/2021 rd **Reservation /saf**

Därför väcker det sena införandet av covidintyget i Finland frågan om det verkliga syftet med regeringen är att pressa medborgarna att ta vaccinet genom att utesluta de som inte är fullvaccinerade från olika tjänster. Risken för allvarlig covid-19 avser i första hand personer som inte har låtit vaccinera sig alls. Sannfinländarnas utskottsgrupp förstår målet att öka vaccinationstäckningen, men anser att en handlingsmodell där man genom att utvidga den nationella användningen av covidintyget de facto strävar efter tvångsvaccinationer genom att utesluta ovaccinerade personer från samhällets tjänster är ytterst tvivelaktig.

Sannfinländarnas utskottsgrupp fäster uppmärksamhet vid att bland annat de medicinska orsaker som nämns i 58 k § i den aktuella propositionen och som utgör hinder för vaccination mot coronaviruset inte har definierats vare sig i propositionen eller i utskottets tidigare betänkande (ShUB 25/2021 rd), som det hänvisas till i propositionen. Med tanke på tillämpningen av lagen, tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och personernas rättsskydd är det viktigt att definiera i vilka situationer en medicinsk orsak enligt propositionen föreligger. I en tidigare rapport lägger THL fast bara tre sjukdomstyper. Där ingår till exempel inte koagulationsrubbningar, trots att många med koagulationsrubbningar har låtit bli att vaccinera sig när deras läkare har rekommenderat dem att avstå från vaccination. Det finns också de som har fått allvarliga symtom efter den första vaccineringsen och som på grund av biverkningar har rekommenderats att inte ta den andra vaccindosen. Det är oskäligt om personer som har bakomliggande sjukdomar och följer läkarrekommendationer oavsiktligt får sämre livsvillkor och inte kan låta vaccinera sig, men inte heller kan anlita samhällets tjänster utan att på egen bekostnad låta testa sig flera gånger i månaden för att få ett covidintyg över negativt testresultat.

De föreslagna bestämmelserna om användning av covidintyget är problematiska också för de som inte har tillgång till Kanta-tjänsten och inte kan skriva ut ett intyg där. För att kunna anlita tjänsten på egen hand krävs det i vilket fall som helst stark autentisering antingen med nätbankskoder, elektroniskt id-kort eller mobilcertifikat. Dessutom måste man ha dator och skrivare eller smarttelefon för att visa upp ett intyg. Långt ifrån alla medborgare har den möjligheten. Utlänningar utan finsk personbeteckning kan inte heller använda Kanta-tjänsten. Vården belastas ännu mer om covidintyg måste skrivas ut inom den offentliga vården för människogrupper som inte själva kan skriva ut dem eller visa upp dem via smarttelefon. Det är också slöseri med samhällets resurser. Sett i ett jämlikhetsperspektiv är det problematiskt att i synnerhet de som behöver covidintyg och bor i glesbygd kan få avsevärda kostnader för resor och exempelvis förlorad arbetstid, om de fortlöpande behöver en utskriftstjänst för att få ett intyg. Sannfinländarnas utskottsgrupp påpekar att de beskrivna problemen kan undvikas om det i stället för eller vid sidan av covidintyget är möjligt att använda ett antigensnabbtest som möjliggör en hälsosäker användning av tjänsterna.

Avslutningsvis

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att det är problematiskt att regeringen gång på gång lämnar riksdagen propositioner som beretts i brådska och bristfälligt och som till sina centrala delar strider mot de expertbedömningar som Institutet för hälsa och välfärd gjort. Social- och hälsovårdsministeriets ståndpunkter i ministeriets svar till utskottet har avvikit avsevärt från Institutet för hälsa och välfärds expertbedömningar, och i fråga om kravet på ett andra test enligt 16 d § har Institutet för hälsa och välfärd än en gång konstaterat att dess föråldrade kalkyler har använts som

Betänkande ShUB 36/2021 rd
Reservation /saf

motivering, trots att de inte längre gäller. Hanteringen av epidemin borde i första hand åtgärdas med hjälp av bästa och nyaste expertkunskap.

Sannfinländarnas utskottsgrupp betonar att de föreslagna åtgärdernas konsekvenser för företagen och mer allmänt de ekonomiska konsekvenserna bör bedömas betydligt noggrannare än hittills, och att särskilt de grundläggande fri- och rättigheterna i anslutning till individens frihet bör beaktas på behörigt sätt. Regeringen och i synnerhet social- och hälsovårdsministeriet bör ge grundlagsutskottets synpunkter betydligt större tyngd och följa de ståndpunkterna i stället för att gång på gång ignorera konstitutionella synpunkter eller avsiktligt tolka dem på ett sätt som urholkar den målbild som grundlagsutskottet har gett uttryck för.

Sannfinländarnas utskottsgrupp föreslår därför att bestämmelserna om det andra testet i 16 d § slopas och att användningen av antigensnabbtest bör möjliggöras som ett alternativ till den nationella användningen av EU-covidintyget. Restriktionerna bör avvecklas så snart THL konstaterar att de inte längre behövs. Giltighetstiden för temporära och bristfälligt beredda paragrafer ska inte heller förlängas gång på gång. Om det fortfarande efter den 30 juni 2022 behövs bestämmelser som motsvarar de temporära paragraferna, måste regeringen före det bereda motsvarande icke-temporära paragrafer och inleda beredningsarbete för att utan dröjsmål föra en reform av lagen om smittsamma sjukdomar till riksdagen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslag 2 enligt betänkandet,

att riksdagen godkänner lagförslag 1 med ändringar, (Reservationens ändringsförslag)

att riksdagen godkänner tre uttalanden. (Reservationens förslag till uttalanden)

Betänkande ShUB 36/2021 rd
Reservation /saf

Reservationens ändringsförslag

1.

Lag

om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 91 § 1 mom., sådant det lyder i lag 447/2021, samt
fogas till lagen temporärt nya 16 a–16 f §, ett nytt 4 a kap., nya 58 a–58 m och 59 a–59 e §, till 79 § ett nytt 3 mom. samt till lagen nya 87 a och 89 a § som följer:

16 a §

Covid-19-intyg vid ankomst till Finland

(1 mom. som i ShUB)

Om en finsk medborgare eller en utlänning som är varaktigt bosatt i Finland medför ett intyg över en godtagbar covid-19-vaccinationsserie som getts minst sju dygn före ankomsten till Finland eller över att han eller hon har haft laboratorieverifierad covid-19 högst sex månader tidigare behöver personen inte delta i ett sådant covid-19-test som avses i 16 b §. ~~Om personen medför ett intyg över negativt resultat i ett covid-19-test som har utförts på personen högst 72 timmar före ankomsten till Finland måste personen delta i ett sådant covid-19-test som avses i 16 d §.~~

(3—5 mom. som i ShUB)

16 b och 16 c §

(Som i ShUB)

~~16 d §~~

~~*Covid-19-test efter ankomst till landet*~~

~~Om en person född 2006 eller tidigare som har anlänt till Finland inte har ett sådant intyg över vaccinationsserie eller genomgången covid-19 som avses i 16 a § 1 mom. 1 eller 3 punkten och inte har fått ett positivt testresultat av ett covid-19-test enligt 16 b §, ska personen delta i ett covid-19-test tidigast 72 timmar och senast 120 timmar efter ankomsten till landet. Den i 16 a § 3 mom. avsedda kommunen eller samkommunen ska ordna de covid-19-test som avses i denna paragraf. Personer som avses i 16 c § behöver dock inte delta i det test som avses i 1 mom.~~

Betänkande ShUB 36/2021 rd
Reservation /saf

16 d §

Upplysningsskyldighet

(Som i ShUB)

16 e §

Undantag som gäller utövande av samernas näring och kultur

(Som i ShUB)

16 f §

Tillförlitligt intyg som gäller covid-19

(Som i ShUB)

4 a kap.

Ett informationssystem för att effektivare bryta smittkedjor för covid-19 och spåra upp personer som eventuellt exponerats för coronavirus

43 a—43 i §

(Som i ShUB)

58 a—58 h §

(Som i ShUB)

58 i §

Nationell tillämpning av EU:s digitala covidintyg

(1 mom. som i ShUB)

Som ett alternativ till den nationella användningen av EU:s digitala covidintyg ska verksamhetsutövaren möjliggöra ett arrangemang där en person, i stället för att visa upp ett covidintyg, genom ett CE-märkt antigensnabbtest som är avsett för konsumentbruk kan visa att han eller hon inte har coronavirussmitta. Verksamhetsutövaren ska på basis av resultatet av ett antigensnabbtest föra bok över de personer som deltar i verksamheten. De registrerade uppgifterna ska bevaras under tiden för deltagande i verksamheten och utplånas före utgången av det dygn som följer på deltagandet i verksamheten. (Nytt 2 mom.)

Om en verksamhetsutövare i sin verksamhet förutsätter att kunder eller deltagare i verksamheten som är 16 år eller äldre för att få tillträde till en offentlig tillställning eller till utrymmet i fråga under dess öppettider visar upp ett intyg enligt 1 mom. eller resultatet av ett antigensnabbtest enligt 2 mom., tillämpas inte restriktioner som berör kunders ankomst och vistelse, placeringen av

Betänkande ShUB 36/2021 rd
Reservation /saf

kundplatser samt användning av ljudåtergivning som överröstar kundernas tal samt musik, begränsning av antalet kundplatser inomhus och utomhus samt begränsning av öppettider och serveringstider som det föreskrivits om i förordningar som utfärdats med stöd av 58 a § 2 och 3 mom. eller restriktioner som berör begränsning av antalet deltagare eller deras placering och som meddelats genom myndighetsbeslut enligt 58 eller 58 d § i syfte att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, på den offentliga tillställningen, det utrymmet eller den verksamheten. Om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket med stöd av 58 § helt har förbjudit att en offentlig tillställning ordnas, får dock inga undantag från de restriktioner som meddelats i beslutet göras genom krav på att intyg visas upp. Verksamhetsutövaren ska vägra en kund eller deltagare som inte visar upp ett intyg tillträde till den offentliga tillställningen eller utrymmet.

Uppvisande av ett intyg som avses i 1 mom. **eller resultatet av ett antigensnabbtest enligt 2 mom.** får på det sätt som avses i 3 mom. krävas för tillträde till följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus och utomhus som används för offentliga tillställningar,
- 2) förplägnadsrörelser,
- 3) gym och andra utrymmen inomhus som används för idrott eller motion,
- 4) allmänna bastur samt bassängutrymmen i simhallar, utomhusbad och badinrättningar samt omklädningsrum i omedelbar anslutning eller närhet till dem,
- 5) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp,
- 6) nöjes- och temaparker, tivolin samt utrymmen inomhus vid djurparker,
- 7) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,
- 8) muséer, utställningsutrymmen och andra motsvarande kulturutrymmen.

I den plan som avses i 58 h § i ska verksamhetsutövaren ange att verksamhetsutövaren kräver att kunder och deltagare i verksamheten visar upp ett sådant intyg som avses i 1 mom. **eller resultatet av ett antigensnabbtest enligt 2 mom.**

Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas om den tidsperiod under vilken, med avvikelse från vad som föreskrivs i 3 mom., skyldigheter och restriktioner som meddelas genom myndighetsbeslut enligt 58 och 58 d § och om vilka det föreskrivs i förordningar med stöd av 58 a § 2 och 3 mom., gäller berörda offentliga tillställningar, utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att ett sådant intyg som avses i 1 mom. visas upp. En förutsättning för utfärdande av förordning är att det till följd av en överraskande och betydande försvagning av covid-19-vaccinationsprogrammets effekt är uppenbart att enbart skyldigheten att visa upp intyg enligt 1 mom. **eller resultatet av ett antigensnabbtest enligt 2 mom.** inte tillräckligt förhindrar spridning av sjukdomen covid-19, och att det är nödvändigt för att antingen riksomfattande eller inom ett visst område förhindra spridning av sjukdomen samt en allvarlig överbelastning av hälso- och sjukvården som äventyrar befolkningens hälsa. Institutet för hälsa och välfärd ska utan dröjsmål underrätta statsrådet om det anser att en sådan situation eller en grundad risk för den föreligger. Statsrådets förordning får vara i kraft högst en månad i taget. Statsrådet ska noggrant följa med förordningens aktualitet och upphäva förordningen omedelbart, om förutsättningarna enligt denna paragraf inte längre uppfylls.

58 j—58 m, 59 a och 59 b §

(Som i ShUB)

Betänkande ShUB 36/2021 rd
Reservation /saf

59 c §

Förelägganden och tvångsmedel

(1 mom. som i ShUB)

Regionförvaltningsverket och kommunen kan meddela ett föreläggande om avhjälpande av brister eller missförhållanden som observerats i iakttagandet av ett beslut som fattats med stöd av 58, 58 d eller 58 g § eller en skyldighet enligt 58 i §. Detsamma gäller Transport- och kommunikationsverket och kommunen i fråga om iakttagandet av ett beslut som fattats med stöd av 58 f §. Regionförvaltningsverket och kommunen kan dessutom när det gäller skyldigheterna enligt 58 h § 1 mom. och Transport- och kommunikationsverket när det gäller skyldigheterna enligt 58 h § 2 mom. meddela ett föreläggande om att de brister eller missförhållanden som observerats i fullgörandet ska avhjälpas. För tillsynen enligt denna lag kan regionförvaltningsverket och kommunen trots sekretessbestämmelserna förelägga verksamhetsutövaren att kontrollera identiteten hos kunder och personer som deltar i verksamheten och giltighetstiden för EU:s digitala covidintyg **eller resultatet av ett antigensnabbtest enligt 2 mom.**, om det vid kontrollen uppstår misstanke om att kundernas och deltagarnas digitala covidintyg **eller resultatet av ett antigensnabbtest enligt 2 mom.** inte har kontrollerats och de fastställda skyldigheterna och begränsningarna inte har iakttagits.

(3—9 mom. som i ShUB)

59 d, 59 e och 79 §

(Som i ShUB)

87 a §

Underlåtenhet att delta i covid-19-test

En myndig person som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet försummar den skyldighet att delta i covid-19-test som avses i 16 b § 1 mom. ~~eller 16 d § 1 mom.~~ ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för underlåtenhet att delta i covid-19-test dömas till böter.

89 a och 91 §

(Som i ShUB)

(Ikraftträdandebestämmelsen som i ShUB)

Reservationens förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att möjliggöra omfattande tillgång till och användning av antigensnabbtest för att konstatera akuta och symtomfria coronavirusinfektioner.

Betänkande ShUB 36/2021 rd
Reservation /saf

2. Riksdagen förutsätter att regeringen i syfte att öka effektiviteten och verkningsfullheten i fråga om gränsernas hälsosäkerhet bereder en elektronisk förhandsanmälan om inresa som lämpar sig för olika områden i Finland och som är enhetlig och förpliktande för resenärer, och senast i samband med införandet av en obligatorisk elektronisk förhandsanmälan utan dröjsmål vidtar åtgärder för att upphäva 16 d § om ett andra test.

3. Riksdagen förutsätter att lagens konsekvenser för förverkligandet av medborgarnas jämlikhet bevakas noggrant.

Helsingfors 14.12.2021

Arja Juvonen saf
Petri Huru saf